

טז וידבר יהוה אל משה אחרי מות ⁷ ומליץ יי עם משה בְּתַר דְּמִיתוּ → שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לְפָנֵי יְהוָה

1

משה דכתיב (ב) לא כן עבדי ממ וכוף אומרו וי המלוכה, ואמר זכ"ב בקרבנם בני אהרן וצחוק כמו שדרשו ז" אקדש ואף על למדת שלא יועי שיפרוץ גדר ליג שחכונן באומר ויחר קרובים מ מהם, שאם ה נעשה בו כמו אקדש, וחולי משה, ועל פי (שם) הוא אשר סמוך לקריבתם מוחת צ' בני א וצחורה ככניס צא למעט משו עת, והעלו צא לתמעט משה כ

(ב) ולא לומר לאחר דביחא אחרתין לא (משה) בכל שעתא שאינו רגיל על לשון שאין המאמר נאמר כן, כגון (במד' ז' פ חבל ק"ק מאן דכר דיבר, ומחייבת בקרב וימותו אעפ"כ מתו ויכלל בחוק האזהרה ונקדש בכבודי, ומש המיותר. (ט) כ ממשרשי תורת כהן על אהרן שאל יבא

רש"י

לקט בהיר

(ח) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר *כ*, היה רצו אלעזר בן עזריה מושלו, משל להולכה שבכנס אלנו רופא חמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בעהב, צא אחר ואמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בעהב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן (ח"ט):

שינוי נסתמאת * אין אנו יודעים מה נאמר לו בדיבור ראשון.

א) פשוט נראה שקושייתו של רבינו רש"י הוא מה שאמר הכתוב אחרי מות, מה נפ"מ מתי היתה הדיבור, ונפרט מה שאמר הכתוב בקרבנם וגו', אבל מקור דברי רש"י הוא מ"כ, ושם מבואר הקושיא מה נאמר לו בדיבור ראשון, כלומר צ' דיבורים נאמרו כאן, שנפסקו הב' החמיל עוד הפעם ויאמר ה' וגו', ועל זה סובב והולך כל הפרשה, ולא ידענו מה נאמר לו אחר וידבר ה' שנפסקו א', וא"כ מוכיחים הדברים שגם קושיא שהקשה רש"י הוא עו"ה,

ונדקחו מפרשי רש"י ליישב צ' המאמרים על פי תירוטו של ר' אלעזר בן עזריה, והיותר פשוט שלא הסויר הקב"ה צ' פעמים רק פעם אחד ומיד הוהירו כמו רופא האחרון, אלא כדי להצין הדבר על צדו הביא ראב"ע צמל שלו צ' רופאים, ויהיה פי' הכתוב עו"ה. וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן (ומה דיבר אליו) בקרבנם לפני ה' וימותו (פי' אמר לו שמיחת בני אהרן היה בשביל שבכנסו לפניו שלא בשעה שנלטו) וזה שנאמר לו בדיבור ראשון, ואחר זה בא מאמר השני שאהרן לא יעשה כן שלא ימות כדרך שמתו בניו, וצוה מתוך צ' הקושיית למה לאריכות הלשון ומה נאמר לו בדיבור ראשון (כ"י - אזה"ח). ונראה עוד לומר בזה, שר' אלעזר בן עזריה לשיטתו חיל, שצ"כ הובא דעתו שאזהרת ואל יבא בכל עת נאמרה לאהרן ולבניו קודם מיחת נדב ואציהוא (הגם שלא מצינו אותו בכתוב), והעגוש דהיינו שהוא צמיחה היה אחר מימתן, ולפי"ו נכון מאוד המשל שדומה לנמשל, שהקב"ה הזהיר צ' פעמים פעם הראשון (שאינו נכתב) היה כרופא הא' בני מיחה, והשני כמו שכתוב כאן צמיחה כרופא השני (צ"ל"ד), וכל זה לפי דברי חז"ל כאשר אמרנו אבל הפשטנים (עיין ספרנו) אמרו שאין כאן צ' דיבורים ולא היה קשה לרש"י הכפל של וידבר ויאמר, כי זה ממש כמו בכל התורה שידבר הוא כלל ואמירה הוא הפרט, כלומר הקב"ה דיבר אל משה ואמר אליו כה וכה, וכל קושייתו של רבינו למה לנו לידע שהדיבור היתה אחרי מות, וגם אריכות הלשון בקרבנם וגו', ועל זה מירך שמאחר שידענו שדיבור זה היה אחר מיחת בני אהרן אשר מתו בשביל קרבנם ממילא ידענו אמיחת פירושו של מאמר ולא ימות, שהכוונה בו שלא ימות כדרך שמתו בניו, ודברים אלו נראים כניס ואמתיים ממה שמסיים רש"י לכך נאמר אחרי מות ודו"ק. ודע שגירסא אחרת היתה לו להרא"ם צ"כ ורש"י עיי"ש שהאריך: (ב) פי' במקום לח, שישנם דירות ובתים בנייים בעומק האדמה ומים הטבעיים ולחלוותיה שחתח האדמה עולים ונמשכים בדופני הבית, ומחמת זה האויר שצדד לח ומזוין וקשה להולמו אפילו לצריחים:

אור החיים

טז וידבר ה' וגו'. לריך לדעת מה נאמר לו בדיבור זה. צ' לאיזה ענין ישמיענו הכתוב היות דיבור זה אחרי מות, מה לי אחר מה לי קודם. ג' למה הולך לומר בקרבנם וגו', אם להודיע שמתו בשביל שנהקרו לפני ה', הלא כבר הודיע הדבר במקומו (לעיל י' א') ויקריבו וגו' אש זרה וגו', ושם הוא יותר מפורש הדבר ממה שכתוב כאן בקרבנם, שאין ידוע מה

טז וידבר ה' וגו'. לריך לדעת מה נאמר לו בדיבור זה. צ' לאיזה ענין ישמיענו הכתוב היות דיבור זה אחרי מות, מה לי אחר מה לי קודם. ג' למה הולך לומר בקרבנם וגו', אם להודיע שמתו בשביל שנהקרו לפני ה', הלא כבר הודיע הדבר במקומו (לעיל י' א') ויקריבו וגו' אש זרה וגו', ושם הוא יותר מפורש הדבר ממה שכתוב כאן בקרבנם, שאין ידוע מה

אור בהיר

(א) ולא אמר מתו.

אֲשֶׁתָּא נִזְכְּרִיתָא קָרָם וְ וּמִיתוּ: ב וְאָמַר וְ קְמֹשָׁה מַלְלָ עִם אֶהְרֹן אַחֻדָּא וְלֹא יְהִי עֲקֵרָא בְּכַף עֵרֹן קְקוּדָשָׁא מִגִּיּוֹ קְפָרְכִתָּא קָרָם

וַיִּמְתּוּ: ב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחֻדָּא וְאֶל־יִבְנָא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכֶת אֶל־פְּנֵי

רש"י

לקט בהיר

(ג) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימותו בדרך שמתו בניו (ח"ט):
 (ג) מאמר זה קיום והמשך ממאמר הקודם (וכן יש מי שאומר שהליון טעות הוא ולכן זה דיבור המתחיל חדש אלא מאמר אחד עם מה שלמעלה), גם רלונו בזה (לפי המדרש) למתן את הו"ו של ואל יבא, כי מוקשה הוא, שבהחלפת המאמר היל"ל דבר אל אהרן אחיך אל יבא בלא וו"ו, ופירושו שהלא כבר אמרתי לך בדיבור ראשון שבני אהרן מתו בשביל שנכנסו בלי רשות ולווי לזה אני אומר לך באמירה זו ו"ו, ואל"ל יבא שלא יסיף גם אהרן לעשות כן כדי שלא ימות (אורח"ח):

אור החיים

דמיון הרופא הג' שזרזו יותר מכולן:
ב. ויאמר ה'. טעם לשון אמירה"ל, ללד שהאזהרה בזה בחוקף שאם יבוא ימות כמו שדרש רבי אלעזר בן עזריה. לזה הודיעו כי אין זה אלא חיבה יחירה בדרך הרופא שמשדל לרזי החולה לבל ימות, וכדמיון רבי אלעזר בן עזריה, והוא מה שרמז בלשון אמירה. או ירצה כי ה' גדל ורמס את משה שגם דיבור הנוגע לאהרן לבדו לא דיבר ה' עם אהרן אלא אל משה, והוא אומר ויאמר ה' אל משה על דרך (הבוא כ"ו י"ח) וה' האמירך, והמלא שאלמרו ז"ל (ריש ח"כ) שאפילו במקום שאמר הכתוב וידבר ה' אל משה ואל אהרן הכוונה בו למשה שיאמר לאהרן, וזה לך האות שאפילו מלוא אהרן לא נאמרה לאהרן, ואם היה ה' מדבר עם אהרן לא היה נריך ללווחו על ידי שליח: **וואל יבא.** אמר וו"ו בחילת דיבור, מלבד מה שכתבו למעלה, נראה עוד לומר כי ללד שקדם משה ואמר לאהרן ביום ה' למשיחתו (לעיל ט' ז') קרב אל המזבח ועשה וגו' משמעות הדברים יגידו כי למזבח יקרב ולא לפניו מן המזבח, ואמרו

מאורי עולם שהם רז"ל (פסחים מ"א): כי לאו הבא מכלל עשה עשה, ומעשה הרי קדם לו על הכניסה עשה, לזה הוסיף כאן לאו על הדבר ואמר ואל יבא:
בבל עת"ל. אצל יש עת שיבא בזה"ל, והוא מה שאמר אחר כך בזאת יבא וגו' אחת בשנה. וטעם שהקדים ואל יבא בכל עת קודם מלוא ביאתו אחת בשנה"ל, לומר אם לא יבא בכל עת אז יזכה לבא בעת ההיא אשר אנכי מלוך, ואם יבא בעת אחר לא יבא בכל עת אפילו בעת הרשיון. ודקדק לומר בכל עת"ל דרשו רז"ל (ח"כ) שבא לאסור אפילו ביוה"כ עלמנו לא יכנוס"ל אלא לדברים הרשומים בכחז אמת להקטיר ולהזות, ולדרך זה הרווחנו דקדוק נכון אחר בחוספת וו"ו של ואל יבא, לומר מלבד אזהרה ימות השנה עוד מוסיף לומר שאפילו ביום עלמנו לא יבא, ואזהרה שאר ימים דרשו ז"ל (ח"כ) מהפסוק עלמנו שאמר אל הקדש ולא הספיק לומר מבית לפרוכת ומוזבן המקום אשר ינוח עליו. ואל יקשה בעיניך הקדמת הו"ו"ל"ל, כי כן דרך הכתוב, ובמקומות אחרים

אור בהיר

ט"ל פ"י שניה ממקום אחר שאמר וידבר. (ב) ומה יהיה חסר מן הכתוב אם יאמר ואל יבא אל הקודש. (א) וכאילו אמר לא בכל עת יבא, שאם האמר בכל שום עת לא יבא, הוא קטירה כמה שאמר בזאת יבא וגו'. (ב) הלא יותר טוב היה אם יאמר בזאת יבא ולא חוץ ממנו. (ג) והוא בכלל מיותר, שהיל"ל אל יבא כי אם בזאת. (ד) ולפי דרוש זה פ"י בכל עת ממש בכל שום עת. (ה) פ"י זכרון כל השנה שהיא חיבת אל הקודש הוא מאוחר בכחז מהו"ו"ל, וא"כ איך לנו אומרים וו"ו מוסיף, ופירושו של הדברים הוא, שאם לא יאמר הכתוב חיבה מיוחדת אל הקודש, היינו אומרים שפ"י בכל עת הוא חוץ מיוה"כ, והייתור מלמדנו לומר

אגס
 יברי
 ז"ל,
 בן
 ריב
 זמר
 זשה
 מרו
 ופח
 הוא
 רח,
 ח'
 יפח
 ועס
 יפח
 לא
 ינס
 ימר
 זלח
 זוק
 חד.
 ייה
 זליו
 חת
 זש
 זה
 יגו'
 זור
 ב'
 בר
 זא
 זגס
 זיה
 ל"ל
 זיה
 זמו

אֵלֶּיךָ

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
בְּדִבְרֵי אֶל־כָּל־עַדְתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל

א ומִפִּי יְיָ עִם מֹשֶׁה קְמִימָר:
ב מִקֶּדֶר עִם כָּל בְּנֵי־שִׁבְתָּא רְבִי

לקט בהיר

רש"י

(א) פ"י הקהילו ע"י כרוז ולדומה שיבואו כולם איש לא יעד, משא"כ בשאר כל הלימודים שלמד משה תורה עם ישראל או היה מלוא להם מה שקבל מסיני ונאחל מועד, הגם שהיה לכל ישראל כמו ששינו בעירובין ורש"י מביאו סוף פ' חשא, אבל פשוט שלא היו מחוייבים ללך ולא היו ממש כולם, ומן הסתם היו בכל פעם יחידים שלא באו (ג"א), וזה מתאים למה שאמרו ז"ל הוצא בילקוט פ' ויקהל אמר הקב"ה למשה עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת וכו', הרי שהם ב' דברים, סדר הלימוד שזכר בגמ' לאוד, ודרשות לאוד (נח"י), או אפשר שבפעם הזאת היו נקהלים אנשים וגו', משא"כ בשאר כל האסיפות והלימודים לא באו אלא אנשים (רא"ם), (והש"ח הביא דברי הרא"ם אלו ולא זיין שזהו דברי הרא"ם, ומה שכתב עוד שם לא הנחתי), והגם שצריש פ' ויקהל כתיב ג"כ לשון זה ויקהל משה את כל עדת, אה"נ גם שם היה בהקהל, ורש"י לא אמר שם מיד, שפשוט הוא שזה פירושו של "כל עדת", והטעם מובן שם, לפי שהיה מלוא אחת נדבת המשכן והיה רוצה משה (ומן הסתם

אור החיים

(ט) ב. אל כל עדת וגו'. טעם אומרו אל כל. אמרו ז"ל צתורת כהנים לפי שפרשה זו רוב גופי התורה תלויה בה נאמרה בהקבל. והגם שכל מלוא ומלוא ממלוא התורה היה משה אומרה לכל ישראל כאמור בצרייתא הוצאה בעירובין (נ"ד:), תירץ הרא"ם שהיו נכנסים כת אחר כת, מה שאין כן בפרשה זו שנכנסו יחד ע"כ. וקשה לדבריו אם כוונתו באומרו שהיו נכנסים כת אחר כת על ישראל שהיו באים אחר הזקנים), אם כן משה ה' אומר יותר מחמשה וששה פעמים, ולפי חשבון הפעמים שמנה החגא שם שיש ציד כל אחד ד' אינו משמע כן, שכתבו זה לשונם נכנסו כל העם וכו' ומלאו ציד אהרן ד'. ואם כוונת הרב באומרו כת אחר כת הוא על כת של אהרן, ונדב ואזיבוא, וכת של הזקנים, וכו' שבשאר הליויים היו נכנסים זה אחר זה וכאן נכנסו יחד אהרן נדב ואזיבוא והזקנים והישראלים. הנה צמה שנעמוד על עקרון של דברים למה משה נהג בכל המלות בסדר זה, ולא היה שונה לכולם יחד ד' פעמים, וגמלאו לכל אחד מישראל ד' פעמים מפי משה, שהוא יותר טוב

אור בהיר

(א) פ"י המון עם שבאו אחר הזקנים גם הם היו מתחלקים לכתות. (ב) טעם זה הראשון הוצא שם בגמ', וטעם השני דעת ענמו, ורשות נתונה לתלמיד ותיק. (ג) גם סברא זו היא סברת הרא"ם ז"ל, ופ"י אומרו הנכון "בעיני" נכון בעיני דרך ב' של הרא"ם לא

ישראל ותימר לו

תלוין בה"ב (ח"ב) פרושים מן העריו שאתה מולא גדר

(ב"ב): (ב) פ"י ו תורה שבשאר מקומו כיבוד אב ואם, גניב (מ"ל): (ג) חיבת שבמה שלפנינו הכוונ

לוב ה' שידבר לב כסדר שהיו מקוב

הו ואמרת אליהו לדברי

שרוב גופי התורה נתינת התורה שדו כה תאמר וגו' וה אמירה רכה, וכן קדושים תהי מלוא

עשה על העריות בלאו, הוסיף ע בעשה. עוד ירנא ל"ע: ישב אדם כעושה מלוא, וכ במלוא עשה"י בב וצוה קיום מלוא

דרכו הראשון. (ד) לעונש העובר עליו, ול עשה, גם מה ששמעת תעשה דאחות אשתו ה קושיא כלל, כי אין זו ע"א גבי ממזרת וגי עיי"ש. (ה) פ"י ל

ויקרא ותימר קהון קדושין תהון ואמרת אלהם קדשים תהיו כי קדוש

קמימר
ז דבני

רש"י

לקט בהיר

קן נטויה) שכל ישראל יהיו שם ויהיה לכל אחד חלק בהקמת המשכן, גם שיטתו בשבת, וכן צפ' צא דכתיב דברו אל כל עדת ישראל מובן הטעם, אלא כוונתו לתרץ מה נשתנה פ' קדושים מפ' אחרי ומכל שאר פרשיות התורה (ב"ב: ב) פ' לא רק שמלא וגדוש כל פסוק בפני עצמו בהלכות וגופי תורה, אלא גם תלויים בה הלכות וגופי תורה שנשארו מקומות, שמקלחם ואיוו פרטים כמוצאם כאן, ונלמדים מכאן צמדות שהתורה נדרשת בהן, כגון ע"י, שבת, כיבוד אב ואם, גניבה וכו' וכו', א"כ צלא פ' קדושים הם רק חזי דבר, הרי שרוב גופי תורה תלויים בפ' קדושים (מ"ל: ג) חיצת קדוש או קדושים פירושו בכל מקום פרוש ומובדל מכל דבר, מוזמן ומיוחד רק לדבר אחד, וכפשוט הוא שצמה שלפנינו הכוונה שיהיו מיוחדים ומקודשים לעבודת האלהים, אבל לריך לנו לדעת פרטות כוונת הכתוב באיוו דבר

תלויין בה"י (ה"י - ויקרא: קדושים תהיו. הו פרשים מן העריות" ומן העצירה (ה"י), שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, (כ"ה ז)

מלמד
וי תורה

זו ממס
הקב"ה
ז' לחוד,
ודים לא
הצנחתי,
ס מדי,
ן הסתם

אור החיים

ההיו, והוליא זכרון מצוה זו בלשון זה של קדושים, לומר שכל המקיים מצוה זו נקרא קדוש, וכוא מאמרם ז"ל (ויק"ר כ"ד) ג"כ. ולעטס זה דקדק לומר אל כל עדת בני ישראל, לומר כי מצוה זו שמוצו קדושים תהיו היא מצוה שיטנה בכל אדם, שכל איש ישראל בקיימו מצוה זו קדוש יאמר לו, ואין הדרגה בישראל שתיכה נמנעת מהשגה זו. גם צוה יתיישב טעם כפל דבר ואמרת, כי יש כאן דיבור קשה בערך העובר שיוסיף עונש עשה, ויש כאן מעלה וכבוד למקיימו שיקרא קדוש. ואולי כי דוקא צנ"י הוא שיטנס בצחינה זו מה שאין כן אומות העולם, לו יהיה שיפרוש אדם עצמו מצחינות העריות האסורות לו או אפילו שאינם אסורות"י, אף על פי כן מושלל הוא מצחינת הקדושה, ולזה אמר אל וגו' בני ישראל"י, ובסמוך יתבאר באופן אחר:

לוב ה' שידבר לכל עדת ישראל הנשים ונשים ועף כסדר שהיו מקובצים צמתן תורה. ובסמוך יתבאר הכתוב באופן אחר:

ואמרת אליהם. טעם שכלל לומר ואמרת, לדבריהם ז"ל (ת"כ) שאמרו כי לנד שרוב גופי התורה וכו' לזה עשה צה גם כן כסדר נתינת התורה שדבר צה רכות וקשות (יהרו י"ט ג') כה תאמר וגו' ותגד, ואמר דבר לשון קושי ואמרת אמירה רכה, ובסמוך יתבאר הכתוב באופן אחר: קדושים תהיו. לריך לדעת מה הוא המכוון של מצוה זו. ונראה שצא הכתוב לתת עשה על העריות, שזוה עליהם צפרשה הקודמת בלאו, הוסיף עשה עליהם לעבור עליהם גם בעשה. עוד יראה על דרך אומרים ז"ל (קידושין ל"ט: י) יש צא אדם ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה, וכוא מאמר הכתוב קדושים תהיו צמלות עשה"י) צצא עבירה לידו שיתרחק מעשותה, וצוה קיים מצוה עשה שנלטוו צמאמר קדושים

עמנים
לעשות
ו כבוד
ד למד
שיחזרו
יהיה
הכחות
גש זה
ודבר
ר נכון
לעשות
אן, בין
ילערך
ס לנד
הלא
יצורו
ישונה
אם כן
ין זה
בסדר
וכאן

אור בהיר

דברו הראשון. (ד) פ"י מעשו פעולה למנוע עצמכם. ונ"ל שב' הדרכים הללו הם צאמת דרך א', אלא שקודם אמר שצא ליתן עשה לעונש העובר עליו, ואחר כך אמר שצא ליתן שכר למנוע עצמו, והיינו הך. ואין להקשות למה לא נמלאת מצוה זו בין הרמ"ס מצות עשה, גם מה ששמעתי מקשים מגמ' יצמות ג' שריך קרא לאסור אחות אשתו שבלא קרא היינו אומרים יצא עשה דיבוס וידחה לא מעשה דאחות אשתו הלא לדרכינו הוא לא מעשה ועשה ואין עשה דוחה ל"מ ועשה ואם כן הדרה הקושיא למה לריך קרא ע"כ, אין זו קושיא כלל, כי אין זו מצות עשה פרטי אלא כולל כל העריות ואין למנוחן ולהחשיבו לדינא כשאר רמ"ס מ"ע, וכעין זה אחא ביצמות כ' ע"א גבי ממורת ונתינה שמחלק בין מצות קדושים יהיו הנאמר על קדושה כהן צפרט ובין והתקדשתם שהיא מצוה כללית עיי"ש. (ה) פ"י לא רק מאשת איש האסורה לבני נח אלא אפילו יפרוש מכל העריות האסורות לישראל. (ו) ולא אמר אל כל

עיי"ש. (ה) פ"י לא רק מאשת איש האסורה לבני נח אלא אפילו יפרוש מכל העריות האסורות לישראל. (ו) ולא אמר אל כל

עצמו,
ש לא

אני יהוה אלהיכם: איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו

ארי קדיש אגא יי אלהיכון: גבר מן אמה ומן אבוי תהון דחלין וית יומי שבאי דיני תטרון אגא

לקט בהיר

רשי

ובחזה אופן מהיה זמתי לזה אמר שדאי הכוונה פרושים ומוזנלים מן העריות, לפי שיעקר המונע דביקתינו לעבודה העליונה היא עניני הגוף והאחותיו, ועיקר בענייני הגוף עצמו היא ענין העריות כידוע, ומי שהוא טהר ונשמר בענין זה מן הפחם נמשך אחר הקדושה בכל עניינים, ועוד דבר הלמד מעניינו הוא, שמחוצר פרשה זו לסוף פרשת אחרי המדבר בפרטי העריות, וגם נמשך הקדמה זו למטה על כל העניינים המוזכרים בפרשה זו, ולזה הוסיף רש"י לומר ומן העצירה, כלומר, אמת שיעקר קדושה בזה מפרישות העריות, אבל אם לא יסגיח על כל שאר עבירות פשוט הוא שביטל קדושתו, ורלויות שמביא רבינו הם רק על גדר ערוה שזו היא העיקר כמו שאמרנו, ולפי"ז אין עוד קושיא מה שמצינו גם שאר עבירות שהכתוב קורא פרישתם קדושה (ג"א), וכעין זה כתב המהרש"ל ז"ל, והש"ח הקשה וחירך

אשה זונה וחללה וגו' הני כי מקדשכם (בש ט"ו), ולא יחלל זרעו הני כי מקדשו, (בש ו) קדושים יהיו אשה זונה וחללה וגו' (ויק"ה): (ג) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס"ו תיראו אביו ואמו, זכו פשוטו, ומדרשו (ח"ב - קדושין ל"ג) אין לי הלא איש"י, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, אי"כ למה נאמר איש"י, שהאיש סיפק בידו לעשות", אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אם לאב"י, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו", ובכבוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו מפני שמשדלתו" בדברים (קדושין ס"ג) ואת שבתתי תשמרו. סמך (שמירת) שבת" לנורא אב (ואם),

ואין ממש בדבריו, אבל מה שכתב שאין קדושה שייך רק במלות עשה אבל בשב ואל תעשה לא שייך שום פרישות מן הגוים, זה אינו מובן כלל עיין בדבריו ודו"ק: (ד) זה פי' חיצת איש, כלומר איש ואיש, שאינו מדבר לאיש אחד, ולזה גמר אומר תיראו לשון רבים, והוסיף רש"י לומר "מכס" להראות שחיצת איש לטוב הוא, שכלל זה נראה שהוא נסתר שכל איש מבני"י יירא, וזה אינו, שהלא בין לפניו אמר קדושים "תהיו" הני ה' "אלקיים" לטוב, וגם לאחריו כל הפרשה בלשון נוכח "תיראו", ועם כל זאת דחוק הוא, שהלא אביו ואמו לשון יחיד הם ולא אמר איש אביכם ואמכם תיראו, ומטעם זה הפך רש"י ואמר תיראו אביו ואמו כדי לקשר חיצת תיראו לחיצת איש ששניהם לשון רבים, והבן, אבל באשר הוא שם בפסוק לא אחי שפיר, לזה הביא גם הדרוש: (ה) פי' מדכתיב "איש" הוה אמינא למעט את האשה ממורה אב ואם, דהיינו שמוכל לישב במקום ולסתור דבריהם וכו', הגם שאין זו מלות עשה שהזמן גרמא, הלא ראינו שהחורה מיעטה: (ו) פי' אם כל הטעות היה נמשך מחיצת איש, לא יאמר הכתוב איש ולא יוּכַר לומר תיראו לשון רבים, ולא יעלה על דעתנו למעט האשה: (ז) פי' יש כח ורשות בידו לכבד בין בגופו ובין בממונו להאכילו ולהלבישו ולהכניסו וכו', משא"כ האשה שאין לה משלה כלום, גם מעשה ידיה לבעלה, ואע"ג שאין זה רק מדרבנן, אבל החורה מיעטה ופטרה מביבד, אלא שחז"ל הוסיפו לומר טעם המיעוט, ובשביל זה אמרו ז"ל שאם נתאלמנה או נתגרשה חייבת בכיבוד דויל בחר טעמא, ואע"ג דמיעוט זה במורה כתיב ולא בכיבוד, דרשוה באם אינו ענין, והא דלא כתבה החורה המיעוט במקומו אלא כיבוד, אין קושיא, שאם יכתוב חיצת איש במקום אחר לא היה עולה על דעתנו למעט אשה, כי מהיכי חיתי תגרע ממנוה זו, ויש לנו הרבה חיצות איש ואין אפילו הו"א למעט אשה, וכל ההכרח לרבותינו לדרוש כן מפני שהתחיל בלשון יחיד וסיים בלשון רבים וכנ"ל, כללו של דבר אהני חיצת איש למעטה מביבד ואהני חיצת תיראו לרבותה במורה, והא לך לשון רש"י בקדושין נתגרשה מצעלה הרי היא כאחיה (הוכר) "במלות כיבוד" עכ"ל, הרי שדעת רבינו שהמדובר מביבד ולא ממורה: (ח) וזה עיקר הדיוק, שהיה נריך להיות להפך כמו בפי' יתרו, לזה כתב רש"י דבריו כאן ולא לעיל בעשרת הדברות: (ט) ובמקום שהענין רפה ועצוב נריך חיזוק ציורת: (י) כי יפחה (שמות כ"ב ט"ו), מתרגמינן ארי יעדל, כלומר כשרלונה להשיבו מדרכיו במקום ליסרו ולהוכיחו בדברים קשים מדבר אליו בלשון רכה ותחנונים: (יא) פי' הכרח הדרשה היא מפני הסמיכות ובפרט בפסוק אחד, ואין

אור החיים

ג. איש אמו וגו'. טעם סמיכות מלזה זו למלות לעריות, והוא על דרך מאמרם ז"ל (סוטה ל"ז): קדושים. תחזון לרמוז גם כן גדר שדרשו בפסוק ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב

וגו' כי כשתקפ מדמנה לו דיוק וגו'. ושמעתי נ דיוקן האב תגז אל התיטוב, וכ ואביו תיראו, עינוי"ט) יולדיו בעשותו המזים סמוך למלות ה למדת שאם גיו שגרם להם זלז זה הקדים הו ציותר, על דרך חמו. ולדרך זו ואת שבתותי בזהר (ח"ג ש' השבוע, ואמרו שבת הוא כנג ולזה אנו אומנ סכת שלום, וי דקומו אשר העומאה ירש שבתותי צ' שצ בריח קודש, ול ולזה נקראים: וי"ג) אות היא וכו' לאות. וי הם צ', אבל צי והשומר אחד ו צב' המל ואביו תירל אחד

טו) ויהיה לפי"ו הסמיך חיצת אבין יוחר מרימונים ה דבריהם ולומר שא ממנו נשמע לר"א.

מסורת המדרש
ג. רב"א מעשה
בקרתי תחומא ותני
כאן ט. שריש כ. יליש
תהלים הרפ.

בְּהִנֵּה לְאַהֲרֹן לְעוֹלָם (במדבר יח, יט) 'בְּרִית מְלַח הוּא' נִתְּנָה
מַלְכוּת לְדָוִד לְעוֹלָם שְׁנֵאמַר (דה"ב יג, ה) 'הֲלֹא לְכֶם לְדַעַת
כִּי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלֶכְהָ נִתְּנָה קְדוּשָׁה לְיִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם שְׁנֵאמַר 'קְדוּשִׁים תִּהְיוּ'.

76 ג. דְּבַר אַחַר 'קְדוּשִׁים תִּהְיוּ' הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים
כ, ג) 'שְׁלַח עֲזָרְךָ מִקְדָּשְׁךָ רַבִּי בְּרִכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי סִימוֹן
אָמַר מְעַשֶׂה בְּקִרְתָּנִי בְּאַבָּא יוֹסִי אִישׁ צִיְתוֹר שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
וְשׁוֹנֶה עַל פֶּתַח מַעֲיָן אֲתַגְּלִי עָלָיו הֵהוּא רֹחָא דְהוּה שְׂרִי
תַּמָּן אָמַר לֵה אַתּוֹן יְדַעִין כַּמָּה שְׁנִין אָנָּא שְׂרִי הָכָא וְאַתִּין
וְנַפְקִין אַתּוֹן וְנִשְׁיכּוֹן בְּרַמְשָׁא וּבְטַהֲרָא וְלִית אַתּוֹן מִתְנַזְּקִין
וְכַדוּן תְּהוֹן יְדַעִין דְּהָא רוּחַ בְּיַשׁ בְּעֵי מִיִּשְׂרָאֵל הָכָא וְהָא

רבון העולם, משאתה נותן רוממות לאדם אינה זה ממנו לעולם" (תנחו" תצוה, י). כגון: נתת כהונה
לאהרן — "אינה זה ממנו" (תנחו" סס) — לעולם, "שנאמר" (תנחו" סס). בדברי ה' אל אהרן על
דברי הכהונה (במדבר יח, יט): "נתתי לך ולבניך ולבנותיך אתך לחק עולם, ברית מלח עולם היא לפני ה'
לך ולזרעך אתך"; נתת מלכות לדוד — לעולם, שנאמר: "הלא לכם לדעת כי ה' אלהי
ישראל נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם, לו ולבניו ברית מלח"; נתת קדושה לישראל —
לעולם, שנאמר — כאן בפרשתנו: "קדושים תהיו, כי קדוש אני ה' אלהיכם", לא אמר "היו"
אלא "תהיו", כמבטיח קיום קדושתנו לעולם, ונותן טעם לדבר כמו שהוא קדוש וקדושתו לעולם כן
קדושתנו (יפ"ת ומ"כ).

ג. דְּבַר אַחַר: "קְדוּשִׁים תִּהְיוּ, כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", וְכַדוּשׁ לְמַעַלָּה (בסימון הקודם),
שְׁלֹשׁוֹן "תִּהְיוּ" הוּא כְּחַבְטַחָה לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלְעוֹלָם יִהְיוּ קְדוּשִׁים, וְמָה שְׁנֵאמַר כֵּן מִיד "כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה'
אֱלֹהֵיכֶם" הוּא כְּנִתְּנֵת טַעַם כֶּשֶׁם שֶׁהוּא קְדוֹשׁ וְקְדוּשְׁתּוֹ לְעוֹלָם, כֵּן תִּתְּקִים קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם,
דְּרוּשׁ עוֹד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב — זֶהוּ שְׁאֵמַר הַכְּתוּב, בְּמִזְמֹר הַמְדַבֵּר אֵיךְ הַקֶּב"ה עוֹנֶה לְיִשְׂרָאֵל בְּצַרָּה
וְעוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ: "שְׁלַח עֲזָרְךָ מִקְדָּשְׁךָ וּמַצִּיּוֹן יִסְעֶדְךָ" וְיִדְרֹשׁ הַכְּתוּב הַזֶּה עַד שִׁידְרֹשׁ (בסוף סימון ד,
שְׁחַבֵּל דְרִשְׁתָּ אַחַת הֵיא), לַעֲנִין פִּרְשַׁתְנוּ, וְדְרוּשׁ תְּחִילָה, רַבִּי בְּרִכְיָה, בְּשֵׁם רַבִּי סִימוֹן, אָמַר: מְעַשֶׂה
— הִיָּה — בְּקִרְתָּנִי — בְּאִישׁ כַּפְרִי (ערוך ערך "קִרְתָּנִי"), שְׁהִיָּה "אִישׁ חַסִּיד" (תנחו" כאן ט, ובעוד
מְקוּרֹת), בְּאִבָּא יוֹסִי, אִישׁ צִיְתוֹר — אִישׁ כְּחוֹשׁ וּבֶשׂ וְחֹסֵר כֹּל (ערוך ערך "צִיְתוֹר"), שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
וְשׁוֹנֶה — מִשְׁנֵתוֹ — עַל פֶּתַח מַעֲיָן, אֲתַגְּלִי עָלָיו הֵהוּא רֹחָא דְהוּה שְׂרִי תַּמָּן — נִגְלָה
עָלָיו אוֹתוֹ רוּחַ רַעַח, שֶׁל שָׂדֵה, שְׁהִיָּה שׁוֹרֵה שֵׁם, אָמַר לֵיהּ — הֲרוּחַ לְאַבָּא יוֹסִי: אַתּוֹן יְדַעִין כַּמָּה
שְׁנִין אָנָּא שְׂרִי הָכָא, וְאַתִּין וְנַפְקִין אַתּוֹן וְנִשְׁיכּוֹן בְּרַמְשָׁא וּבְטַהֲרָא וְלִית אַתּוֹן מִתְנַזְּקִין
— אַתֶּם יוֹדְעִים כַּמָּה שְׁנִים אֲנִי כִּבְר שְׂרוּי כֵּן, וְכַאִם וְיוֹצֵאִים אַתֶּם וְנִשְׁיכּוֹם בְּלִילָה וּבְצַהֲרִים וְאִין אַתֶּם
נִזְדַּקִּים, שְׁמַעוּלָם לֹא הִזְקִיתִי כֵּן לְשׁוֹם בְּרִיָּה, וְכַדוּן תְּהוֹן יְדַעִין דְּהָא רוּחַ בְּיַשׁ בְּעֵי מִיִּשְׂרָאֵל הָכָא

יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: פ כ א לְמִנְצַחַ מְזֻמֹּר
 לְדָוִד: ב יַעֲנֵךְ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יִשְׁגָּבְךָ שֵׁם
 אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: ד ג יִשְׁלַח-עֲזָרְךָ מִקִּדְשׁ וּמִצִּיּוֹן

פּוֹמִי וְרִנְנָת רַעֲיוֹנֵי
 קְדָמְךָ יי תוֹקֵפִי וּפְרִיקֵי:
 א לְשִׁבְחָא תִּשְׁבַּחְתָּא
 לְדָוִד: ב יִקְבַּל צְלוֹתְךָ יי
 בְּיוֹמָא דְעָקָא יִשְׁגָּבְךָ

שְׁמָא דְאֱלֹהֵא דְיַעֲקֹב: ג יִשְׁדַּר סַעֲדָךְ מִן בֵּית מוֹקֵדְשֵׁיהּ וּמִצִּיּוֹן יִסְיַעְנֵךְ:

רש"י

(ב) יענך ה' ביום צרה. המזמור הזה על שם שהיה שולח את יואב כל ישראל למלחמה, והוא היה עומד צירושלם ומתפלל עליהן, כענין שנאמר (ש"ג יח ג) טוב כי מהיה לנו מעיר לעזר. ולאמו (א) יענך ה' ביום צרה. המזמור הזה על שם שהיה שולח את יואב כל ישראל למלחמה, והוא היה עומד צירושלם ומתפלל עליהן, כענין שנאמר (ש"ג יח ג) טוב כי מהיה לנו מעיר לעזר. ולאמו

מצודת דוד

(א) דוד. המשורר אמר אותו בעבור דוד בצאתו למלחמה: (ב) ביום צרה. כאשר תלחם מול האויב: ישגבך. יחזק אותך שם אלהי יעקב, ורוצה לומר כמו

אבן עזרא

וטעם צורי שלא יפחד שימשלו בו זדים, ואילו היו מושלים בו אין לו גואל מידם וזולתו, על כן ה' צורי וגואלי: (א) למנצח, יענך ה' ביום צרה. יתכן שזה המזמור חיברו אחד מהמשוררים על דוד, ויהיה פירוש לדוד כמו על דוד, כמו לשלמה אלהים משפטך למלך חן (לקמן עב א), ואל תתמה על

רד"ק

ה' צורי וגואלי. חזקי שבו אבטח בשאלתי, גואלי מהשגיאות והזדונות: (א) דוד. למד לדוד פרשתים בעבור דוד. המשורר היה אומר אותו בעבור דוד בצאתו למלחמה. ואמר: (ב) יענך ה'. כשתהיה צרה במלחמה עם האויב יענך בתפלתך: ישגבך. כי העזרה היא במגדל עוז שישגב האדם בו שלא ישלוט בו יד האויב: שם אלהי יעקב. אמר אלהי יעקב, לפי שראה עצמו בצרות יותר מאברהם ויצחק, דכתיב לאל

מדרשי חז"ל

ה' צורי וגואלי. שלש תכיפות הן, תכף לסמיכה שחיטה, תכף לנטילת ידים ברכה, תכף לגאולה תפילה. יהיו לרצון אמרי פי וגוי ה' צורי וגואלי מה כתיב בתריה יענך ה' ביום צרה. ולמה הדבר דומה לאוהבו של מלך שכא ודפק על פתחו של מלך, יצא המלך לידע מה עסקו מצאו שהפליג אף הוא הפליג, כך אדם מקרבו להקב"ה אצלו ומרצהו בשבחות וקילוסין של יציאת מצרים והוא מתקרב אליו, ובעודו קרוב אליו יש לו לתבוע צרכיו. (ירושלמי ברכות פ"ק א).

נושאי הפרק

(א-ו) תפילה ובקשה להנצל מהצרה.
 (ז) התקוה וישועת ה' הגדולה.

ד יִדְבַר בְּלִהוֹן דְּרוּוֹיָתָן
 וְעִלְתֵּךְ יִדְהוֹן לְעִלְמִין
 הִיִּתֵן לְךָ כְּרַעֲיוֹנֶךָ וְכִי
 מִלְפָּנֶיךָ יִשְׁלַם: וְיִימְרוּ

(ז) מנחותיך ועולתך.
 מתפללים צמלחמה: ידשנה

מצודת
 (א) יסעך. מלשון סעד ותמיכה
 (ו) גדגול. מל

(ה) כלבבך. כתאות לכבך: יב

(ד) יזכור. פירוש למה יעורך וזהו הכתוב בתורה (במדבר י וזכרתם וגושעתם. ויש אומנו בעת המלחמות, כמו ואתאפי יב): ידשנה. ישרפנה אש הנ

כי בציון היה הארון: (ד) יז לה. כי בצאתו למלחמה היו בעבורו שיצליחו האל: ידש קמ"ץ. ופירוש ידשנה ישימנו אש לשרפה ויקבלה ברצון:)

אני עונה אותם שנאמר: יקרא בצרה. כשחרכ בית המקדש באה בולו, אמרו מלאכי השרת לפני ו יש לפניך דברים הללו והכתיב במקומו, אמר להם ביחי נחרב מצר עמהם. לא כך כתבתי לו אושעיא: תשעה פסוקין יש בפר שהאשה מתעברת ויולדת. ומהו יתכון. א"ר שמעון בר אבא: אתו הספר עד הפסוק הזה כנגד י"ח ברכות הם אומרים לו תתענה צל אמר לו לדוד יענך ה' ב

דבר אחר, באיזה יום יענך, בי צרה לעליונים ולתחתונים, יום ע ממנו, ועובדי אלילים אומרים כ אומרים על ידי דוד יענך ה' ביום וכן שהיו מהלכין בדרך נתיגע ו היא המדינה, אמר לו בני סימן ו בית הקברות לפניך הרי המדינה לישאל אם ראייתם הצרות שיכו שנאמר: יענך ה' בי

רִיזְכּוֹר בְּלִהּוֹן הַדּוֹרֹנִיתָךְ יִסְעָדְךָ: לְיִזְכּוֹר כָּל־מִנְחֹתֶיךָ וְעוֹלֹתֶיךָ יִדְשְׁנָה
 וְעוֹלֹתֶיךָ יִדְהוּ לְעֵלְמִיּוֹן: הַיִּתֵּן־לְךָ כְּלָבְבְךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יִמְלֵא:
 מִלִּפְנֵיךְ יִשְׁלַם: וַיִּמְרוֹן וַנְרַנְּנָה | בִּישׁוּעָתְךָ וּבִשְׁם־אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל

רש"י

(ד) מנחותיך ועולתך. הם המפלות שאתם מעולות ממחמם: ידשנה סלה. לשון שומן, כמו ואלל ושנע ודשן (דגרים לא כ), כלומר יקבלם נרזון מעולות ממחמם: (ו) נרננה בישועתך. כשישיע אותך

מצודת דוד

וגו'. כפל הדבר במלות שונות: (ד) יזכור. יהיו זכורים לפניו המנחות אשר הבאת: ידשנה סלה. עד עולם יקובל עולתך ברצון, ותאכלם האש ויעשו דשן: (ה) כלבבך. כתאות לבבך: ימלא. יתקיימו עצתך: (ו) נרננה. ובשם.

מצודת ציון

(ג) יסעדך. מלשון סעד ותמיכה: (ד) ידשנה. מלשון דשן: (ו) נדגול. מלשון דגל:

אבן עזרא

(ד) יזכור. פירוש למה יעזרך, כי יזכור כל מנחותיך, וזהו הכתוב בתורה (במדבר י ט) והרעותם בחצוצרות ונזכרתם ונושעתם. ויש אומרים שעולות היו עושים בעת המלחמות, כמו ואתאפק ואעלה העולה (ש"א יג יב): ידשנה. ישרפה אש המזבח ותשוב דשן, ומלת

רד"ק

כי בציון היה הארון: (ד) יזכור. יריח, כמו אזכרתה לה: כי בצאתו למלחמה היו מקריבין עולות ומנחות בעבורו שיצליחו האל: ידשנה סלה. והסגול במקום קמ"ץ. ופירוש ידשנה ישימנה דשן, כלומר שישלח אש לשרפה ויקבלה ברצון: (ה) כלבבך. שיתן אויביך

מדרשי חז"ל

(ד) יזכור כל מנחותיך וגו'. רבי תנחומא אומר: כל מנחותיך זה גלגל ושילה ונוב וגבעון ובית עולמים תרין. ועולתך ידשנה סלה, זה יצחק שנתקרב על גבי מזבח לעולה. (שם). (ה) יתן לך כלבבך וגו'. מעשה ברכן גמליאל שהלך אצל חלפו בן קרויה (שם של איש אחר) אמר לו התפלל עלי אמר לו יתן לך כלבבך. רב הונא בר יצחק אמר: לא אמר לו כך אלא ימלא ה' כל משאלותיך, זו תפילה מה שאין מתפללין לכל אדם. למה, פעמים שיש בלב של אדם לגנוב או לעבור עבירה או דבר שאין ראוי לו ויאמרו לו יתן לך כלבבך, אלא על ידי שהיה לבו שלם לפני בוראו התפלל עליו כך. (שם).

(ו) ובשם אלהינו נדגול. משל לעשיר שהיה לו אוצר מלא יין נכנס לבדוקו ומצא אותו חומץ, בא לצאת מן האוצר ומצא שם חבית אחת מלא יין אמר חבית זו עומדת לי כמלוא אוצר. כך ברא הקב"ה שבועים אומות ומכלם לא אהב אלא את ישראל, שנאמר: הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה, ועשה אותם דגלים שנאמר: איש על דגלו באותות כדי שיהיו ניכרין בני ראובן לעצמם ובני שמעון לעצמם כמלאכי השרת, וכן הוא אומר ובשם אלהינו נדגל. (שם).

לפי שראו ישראל את המלאכים במתן תורה עשויים דגלים דגלים שנאמר: רכב אלהים רבותים, התחילו מתאווים לדגלים לכן הוא אומר ודגלו עלי אהבה וכן הוא אומר ובשם אלהינו

אני עונה אותם שנאמר: יקראני ואענהו, למה, עמו אנכי בצרה. כשחזר בית המקדש באה קול כניה ויללה בכל העולם כולו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם וכי יש לפניך דברים הללו והכתוב הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, אמר להם ביתי נחרב ובני שלולין בקולרין ואיני מצר עמהם. לא כך כתבתי להם עמו אנכי בצרה. א"ר אושעיא: תשעה פסוקין יש בפרק הזה כנגד תשעה חדשים שהאשה מתעברת ויולדת. ומהו אומר, דעני חיתא הוא יענה יתכון. א"ר שמעון בר אבא: אתה מוצא י"ח מזמורים מראש הספר עד הפסוק הזה כנגד י"ח ברכות. כשאדם מתפלל י"ח ברכות הם אומרים לו תתענה צלותך, כך אחר י"ח מזמורים אמר לו לדוד יענך ה' ביום צרה. (ילקו"ש).

דבר אחר, באיזה יום יענך, ביום שהכל מעידין בו שהוא צרה לעליונים ולתחתונים, יום שאפילו מלאכי השרת יראים ממנו, ועובדי אלילים אומרים כי גדול היום ההוא, ישראל אומרים על ידי דוד יענך ה' ביום צרה. דבר אחר, משל לאב ובן שהיו מהלכין בדרך נתיגע הבן ואמר לאביו אבא היכן היא המדינה, אמר לו בני סימן זה יהא מסור בידך אם ראית בית הקברות לפניך הרי המדינה קרובה לך, כך הנביא אומר לישראל אם ראיתם הצרות שיכסו אתכם מיד אתם נגאלים, שנאמר: יענך ה' ביום צרה. (שם).

יוני
 קי:
 תא
 יי
 תג
 שם
 זמן,
 לשו
 לא
 בית
 ציון
 יום:
 זכור
 על
 דהי
 שם
 יאל
 כי
 אחר
 כי
 נקב
 יום:
 דון,
 יין.
 זרה
 בא.
 צרה
 אלא
 אבני
 והם
 שעה

על־שני בְּבָשִׂים קָדֵשׁ יִהְיוּ לַיהוָה
 לַפְּהִי: אִם וּקְרָאתֶם בְּעֵצִים | הַיּוֹם הַזֶּה +
 מִקְרָא־קָדֵשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְאֲכַת
 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־
 מוֹשְׁבֵי־בְתִיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: כב וּבְקִצְרֹכֶם
 אֶת־קִצִיר אֲרֻצְכֶם לֹא־תִבְלֶה פֶּאת
 שַׂדֶּה בְּקִצְרֹה וּלְקַט קִצִירָה לֹא תִלְקַט

יהוון קדם יי קבנא: כא ותערעון
 בכרן ימא הדין מערע קדיש יהי
 קבון קל עבדת קהון קא
 תעבדון קים עקם בקל
 מותבניכון קדריכון:
 כב ובמחצדכון ית חצרא
 דארעכון קא תשיצי פאתא
 דחקלה במחצרה ולקטא
 דחצרה קא תלקט קעני וקניורי

לקט בהיר

רש"י

גם השעיר ועשר העולות כולם יהיו טעונים חנופה מחיים,
 לזה אמר הכתוב דבר אחד ב' פעמים למעט, קודם אמר על
 לחם הזבואים פי' (כבשים) עם הלחם ואח"כ אמר על שני
 כבשים פי' (לחם) עם שני כבשים: (לה) ר"ל הלא אם
 שלמים הם פשיטא שהם קדש, אלא ודאי שהם יותר קדש
 משאר שלמים (רא"ם): (לו) פי' הגם דכתיב כל זאת בפי'
 קדושים, ומאחר שנכתב כאן בין המועדים שלא במקומו ניתן
 גם לדרוש חוץ מפי' לאוין שיש בהם: (לו) שכתב אינו
 מוזכר כאן בכתוב, עכ"ל כתבה רבינו ולרפה עם השאר, כי
 זיל דבר טעמא ואין חילוק ביניהם, וכן הוא בח"כ, גם מוסיף שם מעשר עני (ארה"ח), ונגזר ארי"ה האריך בטעם ערב
 ונתקבל, שהטון ממנו למחנה עניים המחוייב בו להקב"ה הוא נותנו, כמו הקרבן דכתיב (משלי י"ט י"ז) מלוה ה' מוין דל,
 וגדול מחנות העניים זו שהמורה מחייבו, והוא מלווה ועושה, מסתם לדקה שמרחם וחם על עני ונלך, שיתר עושה רעון
 קונו מי שהוא מלווה בדבר עיי"ש:

קדש יהוון. לפי שלמנו יחיד קדשים קלים החקק
 לומר בשלמי לצור שהם קדשי קדשים יי:
 ← (כב) ובקצרכם. חזר ושנה יי, לעצור עליהם
 בשני לאוין, אמר רבי אבדימי* ברבי יוסף מה ראה
 הכתוב ליחס צאמלע הרגלים פסח ועלרת מכאן
 ראש השנה ויום הכפורים והג מכאן, ללמדך שכל
 הגוהן לקט שכחה יי ופאה לעני* כראוי מעלין עליו
 כאילו בנה בית המקדש והקריב* (עליו) קרבנותיו
 שינו נסתאות * אבדימוס - אבדימו ביר יוסי - אבדימוס * ומעשר עני * וחקריבו
 - כאילו ביהים קיים ומקריב.

אור החיים

הזכיר אלא לקט ופאה שהם מוצת שדה בלא סובב
 אמלעו ולא הזכיר שכחה שהיא צא מלד בעל
 השדה יי, ורבותיו זכרונם לברכה בחורח כהנים
 אמרו שרמז ה' בזה שכל מי שנותן לקט שכחה
 ופאה מעלה עליו כאילו בית המקדש קיים והוא
 מקריב קרבנותיו לחוכו וכו' עד כאן. מה שאמר
 שכחה הגם שלא הזכיר בפסוק, לנד שהיא מלוה
 שחייב צה כלקט ופאה כללה. והכתוב שלא כתבה

ולזה הקדים ממחרת השבחה יי) להיותה מלוה
 שיסנה אז מה שאין קן מיום הביאכם שהוא אחר
 ביאה לארץ:
 כב. ובקצרכם אח קציר וגו'. מה ענין זה
 לכאן, ואולי שבא לחייב גם
 שדה שהוצא ממנו העומר שחייב כלקט ופאה,
 שחצא הכצרה לומר כיון שתחלתו נקלר לקרבן
 יכיה פוטר פאה וכו' תלמוד לומר. ולזה תמלל שלא

אור בהיר

א"כ לאומר. קיא) שלכאורה היל"ל להסך, מיום הביאכם וכו' שהוא ממחרת השנת. קיב) פי' בשלמא לגבי לקט ופאה
 חידוש הוא לאשמעין שדה הנשאר ביד בעל השדה אחר קצירת העומר חייב, שהיה עולה על הדעת לפטור, מאחר שחלק משדה זו
 היה פטור, וכיון דאודמי אידחי, אמר הכתוב שלא כן הוא, משא"כ שכחה שאין לו שום שייכות עם השדה, ואין השדה חייב בשכחה,
 והראיה שאם האדם לא שכת אין השדה חייב שום דבר, לא היה ק"ד שיפטור, ופשוטא שחייב, ע"כ השמיטו הכתוב.

לעני ולגל תענב אתם אני יהוה
 אלהיכם: פ חמיש כג וידבר יהוה אל
 משה לאמר: כד דבר אל בני ישראל
 לאמר בחדש השביעי באחד לחדש
 יהיה לכם שבתון זכרון תרועה
 מקראי קדש: כה כל מלאכת עבודה
 לא תעשו והקרבתם אשה ליהוה: ס
 כו וידבר יהוה אל משה לאמר: כז אך

תשבוק יתהון אנא יי אלהכון:
 כג ומליל יי עם משה למימר:
 כד מליל עם בני ישראל למימר
 בירקא שביעאה בחד לירקא יהי
 לבון יקא דוכרן ובקא מערע
 קדישו: כה כל עבדת פלחנא לא
 תעבדון ותקרבון קרבנא קדם יי:
 כו ומליל יי עם משה למימר:
 כז ברם בעשרא לירקא שביעאה

הרין יקא דכ
 קדיש יהי ו
 נפשתיכון ותק
 יי: סה וכל עו
 בקרן יקא
 דכפוריא הוא
 קדם יי אלה
 אנשא די לא
 הרין וישתיצי
 אנש די תעבו
 יקא הרין ואו

לקט בדור

רש"י

לח) חין זה צ' דרשות, אלא פירושו הגם אותו שם, את
 הפאה הנח במחזור, ואת הלקט הנח שם במקומו במקום
 שנפל, והטעם שאין לך לסייע לאי מהם, שאין במחנות עניים
 טובת הנאה לבעלים כמו בחרומה שנתן לכהן שילאה, וכו"ל
 צח"כ חלקוהו לבי משום יגדיל תורה ויאליר (ב"ב), ומה
 דנטר רבינו לומר זאת כאן ולא פירשה צפ' קדושים, הוא
 משום שרק מיתורא אמרו כן, שצריך פעם אחד לומר תעוב
 אחס שחס עבר וקצר את הפאה או לקט את הלקט לעצמו
 צריך ליתנו ח"כ אפילו כבר טחנו ואפאו, והוא כמו לאו

צחכוכו (ח"ס) תעזב. הגה לפניכם והס ילקטו, ואין
 לך לסייע ליה' לאחד* מהם (ח"כ י"ע ט"ו - פאה ה' ז): אני
 ה' אלהיכם. נחמן לשלם שכר יי: (כד) זכרון
 תרועה. (זכרון) פסוקי זכרונות* (ופסוקי שופרות*)
 (ח"ס), לזכור להם עקידת יצחק יי שקרב תחתיו חיל
 (ח"ס פ"ו): (כה) ודקרבתם אשה. המוספים
 החמורים בחומש הפקודים יי (במד' כ"ט): (כז) אך.
 כל חכן ורקין שצחורה מועטין (הן) יי (ב"ר א' י"ד),
 שיעו נטחאות * ואת אחד * זכרון

מכפר הוא לשב
 שבעות יי: כו
 ובתפלה יי, וצ
 ובכסות נקיה
 שיעו נטחאות * על ש
 וקאת מפרשים הי
 רבינו לפרש אותו
 שצככות (ואפשר
 משום דכלל מקו

הניתק לעשה (והשיב את הגזילה) כדאיתא צח"כ צ"ד ופסקו ר"מ צמו"ל, ומאומרו כאן תעוב אחס פעם צ' דרשו צו
 דרשה זו (מ"ל): (טל) לעיל צפ' קדושים אני ה' שאחר מחנות אבינוים פירש רבינו דין ליפרע ואיני גובה וכו' (והוא
 מח"כ), וכאן אמר להפק, לפי דרכיו צאות הקודש שהוא כמו והשיב את הגזילה, נכון הוא כפחור ופרת, למי שגזלו ולוקחו
 אמר הכתוב שם אני ה' דין ליפרע, ולמי שמקיים העשה להחזירו אמר כאן אני ה' לשלם שכר (ב"ב): (מ) הגם שצריך
 לומר גם פסוקי מלכיות, אבל לא מפסוק זה למדו אותו חו"ל, אלא מפסוק (במד' י"י) והיה לכם לזכרון וגו' אני ה'
 אלתיכם, ורבינו לא נחית להביא כל ההלכות, רק מה שחזק לו לפרש פשטי הכתובים, וכאן קשה לו מה זה זכרון תרועה, ולא
 אמר יום תרועה כמו צפ' פנחס, והגם שכבר דרשו צו יום תרועה בחול זכרון תרועה בשבת, זו אסמכתא היא שסמכו חו"ל
 גזירתם על הכתוב, ואינו פשוטו, שהרי במקדש היו חוקעין אפילו בשבת, רק גזירת חכמים בגבולין משום שבות, והאמת שגם
 לומר מלכיות וזרונות שופרות הוא ג"כ חיובא דרצון והפסוק רק אסמכתא, אבל נוכל לדחוק ולומר ולפרש הכתוב זכרון
 תרועה שעל ידי שאתם מריעין בשופר של איל אתם נזכרים לפני לטוב, ולזה תקנו חו"ל פסוקי זרונות ושופרות (ג"א),
 ובפסוק דוד כחצ שלחכיר מלכיות וזרונות ושופרות היא חיובא דאורייתא, והם שאמרו חו"ל שחכמים תקנום הוא
 הנוסחא, אבל עלם הדבר הוא מן החזרה: (מא) כן הוא בגמ', אמר ר' אבהו למה חוקעין בשופר של איל אמר הקב"ה
 חקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק וכו', אבל צח"כ שדרשו פסוק זה לא נזכר דרוש זה אלא זה לשונם:
 זכרון אלו הזרונות תרועה אלו השופרות עכ"ל, מכל מקום צהכרת שעל דרוש זה סמכו דרשנס, שאל"כ היאך ילא להם
 מחיבת תרועה פסוקי שופרות (רא"ם): (מב) כבר כחצ רבינו זאת ציוס אי' דפסת, וחזר לכותבו כאן, לפי שהפסיק
 שבעות בחמצט ושם לא הזכיר הכתוב המוספין כלל אלא קרבנות הלחם שחזק למוספין, אל האמר שגם צר"ה הוא כן
 והקרבנות אשה לכבוד המקיעות חזק למוספין (ב"ב): (מג) למדך שפעמים שאין יוה"כ מכפר (לשון רש"י), כי באחד
 לחדש יהיה לכולכם יום זכרון תרועה שחזיו כולכם נידונים לפני, אך יהיה למקלחתם בעשור לחדש הזה יום הכפורים

לכעירך
 כז. יום הכ
 פינ
 קודש וכלא עי
 מלד עלמו, ומ
 ועינוי
 כח. וכל מ
 ט
 קיג) צא לחקך ה
 כדי שיהיה לנו
 במלחכה.

Taitelbaum, Hanany, Yo. T. Lipa

11

ספר

קדושת

יום טוב

קדושה שניה

על המועדים

זהו לאתות ולמועדים לראש השנה ויום טובים,
 חמש גם חקרן, האדם הגדול כענקים, אור בתוך בשחקים,
 איש חז"י רב פעלים נקבעיאל, ראש גולת אר"אל, עטרת הפארת ישראל,
 ה"ה כ"ק אדמו"ר הרב הנאון הגדול והקדוש, רבן של ישראל

בדן חנני' יום טוב ליפא טייטלבוים זעללה"ה
 האב"ד ור"מ דק"ק סיגוט יע"א

יצא לאור בטהודרא חדשה ומתוקנת, עם הגד"ה מדיקת,
 בהדרכת מר"א מקומות ומפתחות

על ידי

קרית יואל יצ"ו

אלול תשע"א לפ"ק

המשפט בידו ולא ליתן רשות למשחית, כי אז ח"ו אין מבחין בין טוב לרע, לכן איפוא על ידי הבינונים יאלו כולם בדימוס המשפט להכחז לחיים כן יהי רצון אמן.

וז"ה שאמר גם כן (תהלים פט טו) אשרי העם יודעי תרועה, יודעים לרעות את צוראם בשופר (ויק"ר פכ"ט ס"ד), על דרך (תהלים מו ו) עלה אלהים (מדת הדין) בתרועה, ואחר כך ה' (רחמים) בקול שופר, ועל ידי זה ימתקו הדינים אפילו מעל רשעים גמורים וכולם יכתבו לחיים. אבל זה דוקא על ידי בינונים, דאלו דדיקים גמורים לא יכולים להגן על רשעים גמורים, לכן אמר ה' (רחמים), "צאור" פינך דייקא יהלכון, על ידי אלה הבינונים דזה וזה שופטן יצר טוב ויצר הרע (ברכות ס"א), וידוע (פסחים ב) דאור תרתי משמע יממא ולילה, וכן הבינונים נקראים כן על צחינה זאת שהם כלולים מתרווייהו, ועל ידם יזכו גם הרשעים גמורים לחיים, וכאמור.

ח

7e בחודש השביעי באחד לחודש [וגו'], וברון תרועה וגו' (ויקרא כג כד). ובמדרש רבה שם (ויק"ר פכ"ט ס"ד) רב נחמן פתח (ירמיה ל י"ג) ואתה אל תירא עבדי יעקב כו', ולצנקה דרש סמוכין למה דכתיב למעלה (ויקרא טו כג) לא תכלה פאת שדך כו', כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתך שמה (ירמיה מו כח), אומות העולם שהן מכלין את שדוחיהן אעשה כלה, אבל ישראל שאין מכלין את שדוחיהן כמה דאמרת לא תכלה פאת שדך לא אעשה כלה, ויסרתך למשפט וכו' כדי לנקותך מעוונותך לעמיד לבא אימתי בחודש השביעי. וכבר עמדו בזה דמה ענין מצוה זו לזכות את ישראל ציומא דינא ברשא השנה.

ב ובמדרש פרשת וירא (ב"ר פנ"ו ס"א) על הפסוק (בראשית כג ד) ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק, כתיב (הושע ו ב) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו. ביום השלישי של אברהם, דכתיב ביום השלישי וישא אברהם כו'. ולריך ציאור דמה שיאטייה דהאי קרא לכאן.

ג ובמסורה וירא את המקום "מרחוק", מרחוק ה' נראה לי (ירמיה לא ב).

ד ונקדים עוד הפסוק בתהלים (ש"ד ו) תקעו צהדש שופר צכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב, עדות ביהוסף שמו בלאחו על ארך מצרים כו'. וכבר דקדקו במקראי קודש אלה טובא, לדוד בשנותו את לשונו מחוק למשפט ומישראל ליעקב, וגם מה כוונתו בעדות זה מיוסף בלאחו על ארך מצרים, ומה תלוי זה בצמות תקיעת שופר בראש השנה אחממה.

ה גם לפרש אמרי נועם הפייט (תפלת ימים יוראים) צאין מליך יושר מול מגיד פשע חגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, שהיא מתוסר הצנה לכאורה. ואם כי כבר אמרנו בזה פירושים רבים עמה נחדש בה דבר בס"ד.

ו ובר' אלה באתח יצוארו בעו"ה, והוא צהנית הקדמה ידועה אשר דבר בקדשו מוזללה"ה בספר ישמח משה פרשת תצוה (שה"פ כחית למאור) לפרש הפסוק (שמות טו י) תציאמו וטעמו צהר נחלתך מכון לשבתך כו', על פי מה שעמדו הקדמונים על המחקר הכי השני מקדשות שחרבו הם פועל ריק ח"ו והיו כלא היו, חלילה לומר כן. אמנם הסבירו הדבר על פי משל לאחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק ונטעו עד שזך ופרח ועשה פרי ועקרו, וחזר

והביא זרע אילן אחר וחזר והביא זרע ל והכניסו לקיום להיות בעת עקירת אילנות משתומם ובעינו יפלא אילן וטוב ויפה ולעק טעם יש בדבר. אולם כי הכל בחכמה עשה צמחשבתו לנטוע אילן הגשומה הזאת אשר שאחו להצמיח ולעשו היא רזה, לכן הקו הראשונות לנטוע באר ממדינה אחרת, ורק הארך יותר כח על י וחזר לנטוע אילן השל ראשיתו. וכן הדבר הדורות מראש יתצר המקדשות ולהחריבן, הראשונות לא היה צו המקדש הג' שעמיד ה לזה לבנות בית ראשון העבודה והקרצנות הגשומה שמנונית רוג אור צהיר כח המקד שאמר תציאמו וטענו על שם חרבנו, ושמה שעמיד להיות חרב, ו פעלת ה"ה" דייקא ה ידי יוצר ב"ה, והיה עיי"ש דב

ובזה פירש ארמו חולדות צייט (הושע ו ב) יחיינו מיומי מקדשות שנחרבו, ולו אמר יחיינו, כלומר

והציה זרע אילן אחר ונטעו ועשה פרי ועקרו, וחזר והציה זרע אילן מן המוצחר ונטעו והכניסו לקיום להיות דבר המתקיים לעד. והנה בעת עקירת האילנות הראשונות כל הרואה משתומם ובעינו יפלא על מה עשה ככה לנטוע אילן וטוב ויפה ולעקור נטוע זה פעמים, ומה טעם יש בדבר. אולם האיש הנודע מענה בפיו כי הכל בחכמה עשה, כי באמת מתחלה עלה במחשבתו לנטוע אילן השלישי, אמנם כח הארץ הגשומה הזאת אשר הוא יושב בה לא תוכל שאחו להנמיח ולעשות פרי נחמד כי המדינה היא רזה, לכן הקדים להציה זרע אילנות הראשונות לנטוע בארץ לקבל כח שמנונית קצת ממדינה אחרת, ורק אחר כך כשכבר קבלה הארץ יותר כח על ידי הראשונות, אז עקרו וחזר לנטוע אילן השלישי ואחרית דבר טוב מכה ראשיתו. וכן הדבר הזה פעל ועשה קורא הדורות מראש יתברך שמו לעד לבנות ב' המקדשות ולהחריבן, לאשר לולא ב' המקדשות הראשונות לא היה בכח הארץ הלזו לקבל קדושת המקדש הג' שעמיד הקב"ה בעצמו לבנותה, לכן זוהי לבנות בית ראשון ושני למען על ידי מעשה העבודה והקרבנות שנעשו שם תקבל הארץ הגשומה שמנונית רוחני ותהיה מוכשרת לקבל אור צהיר כח המקדש השלישי במהרה. וזה שאמר תציתו ותטעמו בהר נחלתך, קראו הר על שם חרבנו, ושמא תאמר מה התועלת ממנו שעמיד להיות חרב, והיא כמשיב מכון לשבתך פעלת ה"ה דייקא הוא מקדש השלישי מעשי ידי יוצר צ"ה, והיה הראשונה הכנה להאחרון, עיי"ש דבריו כי נעמו.

← **ובזה** פירש אהמו"ר זוקללה"ה פרשת תולדות בייטב לב (ע"פ וירח) הפסוק (ויטע ו צ) יחיינו מיומים, שפירשו דקאי על ב' מקדשות שחרבו, ולענין מה עשה ה' ככה, אמר יחיינו, כלומר ירפאנו מיומים מב'

המקדשות, שעל ידי זה ציוס השלישי, הרומז לבית העמיד, יקיימו ונחיה לפניו לעד כמוצא.

→ **אמנם** הקשה בייטב לב שם ללכאורה אין המשל דומה לנמשל, דבשלמא באלם הנוטע מוכרח הוא לנטוע ולעקור, כי לולא זאת לא היה יכול לבצע מעשהו להכין הארץ ההוא שחוכל לקבל כח אילן הטוב והיפה הנראה לו, אבל הקב"ה שהוא כל יכול ובידו לחקן ולגדל, היפלא מאתו אם היה רוצה לבנות בית המקדש של מעלה לחת מיד כח ויכולת בהארץ שחוכל לקבל בנין בית המקדש הג', ולמה איפוא הוצרך לבנין ב' מקדשות ולהחריבן, כי לא איש אל ואין מעצור לה' אמתה. ועיי"ש שחירך לרכו בקודש, דזה היה למען לנטוע בלבצנו האמונה לנסות לבנות בני ישראל האם יעמדו באמונתם בגלות החל הזה, ועל ידי זכות האמונה יבנה המקדש בזכותינו ולא יהיה נהמא דכסופא, ועל ידי מה שנעיינו ראינו עשרה נסים שנעשו לאבותינו במקדש (אמת פ"ה מ"ה) נקנה יסוד האמונה כיחד שלא תמוט ויגרום בנין עדי עד על ידי זה, עיי"ש שהארץ באמרי נועם דפח"ח וש"י זי"ע.

→ **אמנם** לדרכינו נאמר בזה, דבאמת הלא מראשית הצריאה כזאת ראינו וידענו כי הבורא עולם יתברך שמו ברא עולמות והחריבן ואמר דין הניין לי וכו' כידוע (ב"ר פ"ג ס"ו). ואם כי יש בזה רזין דרזין סוד ה' ליראיו כמוצא בספיה"ק (ע"י ליקוטי תורה פ' בראשית), אבל לפי פשוטו גם בזה נראה לשאול כמו שהתפלא כ"ק א"א מרן זללה"ה בענין הב' מקדשות שזיה ה' לבנותם ואח"כ החריבן, ואנו מקוים במהרה לבנין העמיד שיהיה קיום לעד, ולמה איפוא בנה אותם להחריבן ונראה כפועל ריק ח"ו, וכן הדבר בענין הצריאה אשר בנה ה' עולמות והחריבן ומדוע עשה ה' ככה.

אך נראה צמט קט להצין טעמו של דבר לדרכי העבודה והמוסר ב"ה, דהנה כבר כחצו חכמי האמת כשעלה צרכו הפשוט לצרוא את העולם, כצרכו למאס את עצמו ונשאר מקום פנוי בצמט, ואותו מקום נקרא טהירו עילאה, ושם נשאר רשימא דקדושה, כי יליאת לדיק מן המקום עושה רושם (ב"ר פס"ח ס"ו), ומאותו רשימא דקדושה הנשאר שם היה עיקר ושורש לצריאת העולמות כמבואר בעץ חיים (שער א' ענף ב') ובשערי גן עדן. וזהו "בראשית" ברא אלהים, אותיות "בשרית" כמובא בספספ"ק (נחל קדומים פ' בראשית), כלומר באותו רשימא ברא וכו', נמצא דצריאת העולמות היה נכח רשימא קדושה הנשאר. וכמו שכן הוא הדבר בצריאת העולמות בכללות, כן הוא גם כן באדם בפרטיותו, דמי שחטא ורצה לשוב בתשובה שלימה ולילך בדרך הישר, מעתה הנה בהעלותו על לבו את כל אשר עשה מקדם, אז הוא נבזה בעיניו ונדמה לו כאלו ח"ו כבר נסתלק מאתו כח הקדושה בנפש רוח ונשמה, ואם כן מהיכן מקום לשוב לשורשו ולחזור לטוב, וזאת ישיב אל לבו כי עם כל זה נשאר אללו רשימא דקדושה הוא הקול דודי הדופק צעמקי לבנו לשוב, וזוהי הרשימא יכול לחדש את עצמו ועולמו, כי האדם עולם קטן (מחומא פקודי ס"ו ב'), לשוב ולחקן עצמו לעלות למקורו מקור הקדושה אשר משם נחצב כמו שהיה בצריאת העולמות בכללן, שמהרשימא דקדושה האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות, כמו כן יכול האדם לחקן עצמו ולבנות את עצמו ציין חדש, אחרי שמשים עצמו כשירים, ר"ל בצחינת אותו שרית ורשימא קדושה שממנו נברא העולם.

והנה השי"ת נופה כל הדורות מראש ראה כי לפעמים יסתלק הקדושה, הן בכללות עם בני ישראל אצל חסיד ופסו אמונים, וישארו עם ה' ח"ו דלים וריקים ומאין יבא עורתם,

וכן בפרטיות באדם אשר בחטאו ופשעיו יסתלק הקדושה מנפש רוח ונשמה שלו, ומורה יעלה על ראשו לכל יאבד ח"ו תוחלמו ושברו מה' לאמר אבד נשחי ח"ו, לזאת יעלה על לבו כי עדיין נשאר בקרבו רשימא דקדושה, וזוהי בעצמו יחול עליו רוח ה' לפעמו אחרי יעזוב דרכו הרע ומחשבותיו הלא טובים תשוב אליו הקדושה והטהרה ויצנה עצמו ציין חדש כקטן שנולד דמי וכצריה חדשה, על דרך (ההלים קב יט) ועם נברא כנודע (ויק"ר פ"ל ס"ג). ויקח רציה לעצמו מצריאת העולמות שהיה גם כן על ידי רשימא קדושה וברא עולמות והחריבן, ואף שנחרבו, אבל רשימא קדושה נשאר, וזוהי הרשימא נבראו עולמות מחדש וד"ל. וכן הענין צב' המקדשות שהחריבן הקצ"ה צעוה"ר, אמנם הרשימא קדושה מהם בודאי נשאר, וזוהי עצמו יצמח לנו ישועה מחדש וזוכה לצנין העמיד צמחה, ואם כן היא ממש על דרך צריאת העולמות שברא והחריב, כמו כן צ' מקדשות צנה והחריב, אמנם הרשימא קדושה נשאר לעד לתועלת נשחי כאמור.

ובזה הענין פירשתי כבר (בפרשת ויגש) הפסוק (בראשית מה ז) וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה. וכבר כתב צנימוקי אהמו"ה זוקללה"ה בספר ייטב לב (פ' ויגש ד"ה עוד ירמוז לשום לכם) דענין יוסף הנדיק שהורד מצרימה והיה שם בעוני ובכבול ושוב עלה לגדולה, והכל היה למען אשר הוצרכו ישראל לירד לשם בגזירת צין הצחריים במקום ערות מצרים שטופי זמה, והיה מהצורך שעם בני ישראל יהיו גדורים מעריות להיות שצטי יה עדות לישראל לכל יתערבו צגוים ללמוד ממעשיהם ח"ו, ומאין להם זאת. אולם הוא הדבר אשר דברנו, כי על ידי יוסף הנדיק נשאר שם במקום ההוא רשימא קדושה, והיא שעמדה להם גם לישראל להשמר מכל

דבר רע על י הנדיק. וזה ש ר"ל למענטס, דייקא, להשאיו ידי זה להחי ודנה מודעו באנדרי בטעם מצות ר שראש השנה ה העולם, וכן ע בחצונות להש כו'. ציבור עו באמת רמו הו (הלכות השנה פ' משינתכס, לע מתרדמתם, אל שפרו מעשיכס על לבנו היאך ופשע צמעה ועמה במאזנים מעשיו הרעים וילפת לאמר אז נסתלק ממנו ה' אמנם אחר פנים נשאר כלל לעשות טוב ו דרך הטוב, וז עצמו להיות כז לעורר תחלת צ רשימא קדושה כנ"ל, וזוהי י דקדושה יוכל ל

ולפי דברים ה בצחינת נ

מלאה הארץ דעה את ה' ויחבטל הרע ותשלוט הקדושה ורוח הטומאה יעצור מן הארץ ולא יהיה שייך טעם השופר שכתבנו, אז יהיה תקיעת שופר בבחינת חוק בלא טעם מובן אללינו.

→ **ודברים** אלה רמו לנו נעים וזמירות ישראל דוד המלך ע"ה באומרו חקעו צהרש שופר, והכוונה צבקה, אם כי כעת אבדנו כל חזון ונסתר מאתנו כל טוב, כי צעוה"ר אבדנו כהן ונביא ומקדש אין לכפר עלינו והשגחת השי"ת עלינו באחכסיה מאד כמליץ מן הכרכים (פי' ישחח משה פי' אמור ד"ה במדרש שור אז כשב נסס ר' סעדיה גאון), בכל זה אל נתייאש ח"ו, ונדע בטח כי על כל פנים רשימא קדושה נשאר אתנו והיא תכין אותנו הדרך, וזוכה ליום חגנו יום מועד וטוב אור גדול העמיד לבוא אלינו. כי חוק לישראל הוא, בעת הזאת שנהיה בגדר מדרגת ישראל לעמיד ברום המעלה, אז יהיה באמת השופר בבחינת חוק בלא טעם, אבל כעת משפט לאלהי יעקב, בעת שאנחנו לעת עתה רק בבחינת עקב ושפלות ונקראים יעקב, אז השופר איננו חוק רק משפט מובן בטעמו. ועל זה גמר אמר הטעם אשר כתבנו להורות שנשאר רשימא קדושה נוכל לפעול במעשה כל המצטרך ועל זה אמר עדות ציהוסף שמו וכו' הסירותי מסבל שכמו וכו', ולמה היה כל זאת, ומדוע אירע ככה ליוסף הצדיק, אין זה רק מטעם המבואר לשום לכס שארית בארץ על ידי רשימא קדישא כאמור. וזה גופא הוא הטעם של השופר לעורר תחלת צריחת העולם כמו שכתב רב סעדיה גאון ז"ל, וכאשר רמזנו בביאורנו בו לרמוז על הרשימא קדושה, והבן.

וזוה שיסד הפייטן באין מליץ יושר מול מגיד פשע, אם צעוה"ר אין מי יעמוד וימליץ בעדינו כי אבדנו כל חזון גמר חסיד ופסו אמונים, אמנם רשימא קדישא נשאר לנו, והיא

דבר רע על ידי אותו הכח שהניח להם יוסף הצדיק. וזה שאמר וישלחני אלהים "לפניכם", ר"ל למענכם, לשום לכס שארית "בארץ" דייקא, להשאיר פה רשימא קדישא, כדי שעל ידי זה להחיות לכס לפליטה גדולה, והבן.

→ **והנה** מודעת זאת הוצא בספרים (הוצא באצטרחה) על שם רב סעדיה גאון ז"ל בטעם מצות תקיעת שופר (טעם הראשון), מפני שראש השנה היא יום תחלת הצריחה שבו נברא העולם, וכן עושין המלכים שתוקעין לפנייהם בחצוצרות להשמיע בכל מקום תחלת מלכותו כו'. ביאור ענין זה לפי דרכינו נראה, דזה באמת רמו השופר מה שכתב הרמב"ם ז"ל (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) על דרך עורו ישנים משינתכם, לעורר ישנים משינתם להקיץ מתרדמתם, אלה השוגים בהצלי הזמן, על דרך שפרו מעשיכם (ויקרא פכ"ע ס"ו), ובהעלות האדם על לבבו היאך עבר עליו השנה מה שחטא ופשע במעשה ודיבור ומחשבה כלה בהצל ימיו, ועתה במאזנים יעלו יחד יקרב למשפט על מעשיו הרעים ותחבולותיו, והנה יחרד האיש וילפת לאמר אנה יבוא לפני המלך, כי צעוה"ר נסתלק ממנו הקדושה ונאחזה פנים ישוב אל ה'. אמנם אחרי שובו ישוב ויתנחם כי על כל פנים נשאר בלבו רשימא קדישא אשר תעוררהו לעשות טוב ולעזוב דרך רשע ולבחור לילך בדרך הטוב, ומאותו הרשימא יזכה לזנות את עצמו להיות כצריה חדשה. ולכן תוקעין בשופר לעורר תחלת צריחת העולם שהיה גם כן בכח רשימא קדושה בקוד צנה עולמות והחריבן כנ"ל, וזוה יקח עד לעצמו כי מהרשימא קדושה יוכל להשיב אליו רוחו ונשמתו ולעשות כצריה חדשה.

ולפי דברים האלה מובן טעם השופר, ואיננו בבחינת חוק בלא טעם, אך לעמיד שיהיה

נתעורר על ידי השופר, ומשם נלמוד זאת כנ"ל. וזה שאמר תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט, ועל ידי כן נוכל להושע ולדקינו במשפט וכו'.

ובאמר אשר כהחזיון הזה רמז בקרא ציוס השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את "המקום מרחוק", יראה שאברהם אבינו ע"ה נפה התגלות בה' הנקרא מקום, מקומו של עולם (ב"ר פס"ח ס"ט), מרחוק דייקא, כמה דאמרת מרחוק ה' נראה לי. הענין כמו אשר ביארנו לעיל כי כל דבר טוב נלמח מהרשימה קדושה כמו שהיה בעת הצריאה, שמתחלה היה לית אתר פנוי מיניה (תיקון תנין נא): ולמלכ ב"ה עצמו כציוס, והוא כעין התרחקות ולמנוס מאורו יתברך שמו, ומאשר נשאר רשימה וטהירו קדישה ממקום שנתרחק משם נבדח הכל לכבודו יתברך, וזה אומרו מרחוק ה' נראה לי, וד"ל.

ויב' זה אמר במדרש יחינו מיומים, אלו שני מקדשות, ציוס השלישי יקימינו ונחיה לפניו, ציוס השלישי של אברהם אבינו ע"ה. ר"ל דהא דשני מקדשות נחרבו ואנו מלפס לבנין השלישי העמיד לבא במהרה, הוא גם כן על דרך זה כמבואר לעיל דנשאר הרשימה קדושה מהב' מקדשות. וזה הרמז וירא את המקום מרחוק, והכל עולה למקום אחד. וזה שאמר גם להלן (בראשית כג יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא כו' אשר אמר היום "צהר" דייקא, אפילו בעת חרבנו כמבואר במדרש שם (ב"ר פנין ס"ו), מזה גופא ה' יראה, על ידי הרשימה קדושה.

ואם כניס דברינו אלה נשוב אל דברי המדרש הנלכז פתח השער, לפני דרכינו נוכל לרמוז גם כן בעטם מצות פאה להכוונה הנזכרת, כדי להשאיר בשדה רשימה להוסיף לנו תבואתה להבא ביתר שאת ויתר עו, כמו

שמנינו בתחלת צריאת העולם אשר מהרשימה נבדח הכל, כמו כן בזה בעת שקולרים קמה בשדה מצוה להניח פאה בקמה, שמרשימה זאת יצמח ויעשה פרי תבואה. וכבר בארנו דגם טעם השופר בראש השנה מכוון לענין זה לעורר התגלות תחלת הצריאה על ידי הרשימה קדושה, ויציב מלחא על פי הסוד להטועמים מעץ החיים. ואם כן שפיר אמר במדרש על הפסוק וזרון תרועה, זה שאמר הכתוב ואתה אל תירא עבדי יעקב כו', אפילו בעת שאתה צבחינת יעקב ושפלות, אל תירא, כי אעשה כלה בכל הגוים כו' שהן מכלין שדומיהן ואין בהם שום רושם קדושה, אבל ישראל שאין מכלין שדומיהן, כמה דאמרת לא תכלה פאת שדך, לכן נך לא אעשה כלה, כיון דנשאר אלליכס רשימה קדושה. וכמו שהוא בכללות, כן היא בפרטיות בכל אחד ואחד על ידי הרשימה קדושה דנשאר בפנימיותו, מזה יזכה לשוב אל ה' וירחמהו ציומא דדינא בחקיעת שופר דמעורר גם כן ענין זה, ויבא לאור לדקו בחודש השביעי, וק"ל.

ב

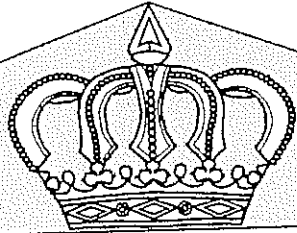
וה' פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר (בראשית כא א). ויש לדקדק מה בא לרבות ב"את" שרה. גם מתחלה אמר כאשר "אמר" ואחר כך כאשר "דבר".

(ב) ובמדרש רבה שם (ב"ר פנ"ג ס"ה) זה שאמר הכתוב (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית, זו שרה, ומתי שרה עקרה (בראשית יא ג), אם הבנים שמחה, שנאמר (שם כא ז) מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה יע"ש מה צעי בזה. ונראה לי דרש"י כתב בפסוק היניקה בנים שרה, ולא כן, שהשרות הביאו את בניהן עמהן והניקה אותם, עיי"ש והוא מהמדרש (שם ס"ו ט).

(ג) עוד איתא ב (בראשית כ) לי אלהים כו', איכפת ליה, כך איכפת להם, אלא הרבה עקרונות

ונראה בזה כוונתו שאז נפנו אמונו, אבל הדבר (בימות סד.) מפני כ שהקב"ה מתאוה לאמ"ו ולה"ה ב (ח"י ופתח יתק) דה בזהר הקדוש ו יחזק עם אחתיה בגין דקב"ה אח טעמא בגין דיתר מאן דאנטריך צו המקדש מלך שי גם לזולתם למ מתפללים, למה יבוא אחד ויפתו מי שצריך למי הנינו, וכענין ממעיני הישועה פ' לך כי ישועת ישועה לכל מיד לתפלתם, כדי והמעין לכל

נמצא דכל כ היה כ שיחפלוו הם לדורות הבאים אחרים ממעין

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

זה השער לה' צדיקים יבוא בו

בעוה"ש"ח

ספר

ישעיה משה

על התורה

הכינו וגם הקרו כבוד הרב הגאון הנדול חריף ובקי הצדיק הקדוש, בוצינא קדישא, חסידא ופרישא, אור ישראל וקדושו, רכבו ופרשו, מאור הנולה,

מו"ה משה איש האלהים מייטלבוים זצוק"ל
אב"ד דק"ק אוהעל

בעהמ"ח ספר שו"ת השיב משה וספר תפלה למשה על תהלים

חלק שלישי - זיקרא

הופיע אורו בראשונה בשנת הדר"ת זקנים בני בנים לפ"ק
וכעת נתחדש אורו ביתר שאת וביתר עז בתיקונים גדולים
כמבואר בשער השני

ברוקלין נ.י. • ניסן תשס"ד לפ"ק

76 בקרבתם לפני ה' וימותו.

הבנה, דנראה כמו שבא לפרש קיצת מיתחם, ולא פירש כלל, ונקדים מדרש הפליאה בשעה שנכנסו שני פולמקין לגורא לתוך חוטמיהון של נדב ואזיהו, ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה (איכה ה' ב'). ומקודם חקדים ליישב סתירת המאמרים במיתחם בני הארץ, דאיכא מאן דאמר שמתו על שלא נשאו נשים (ויק' פ"ב ט'), ואיכא מאן דאמר שנכנסו למקדש שחויי יין (שם), ואיכא מאן דאמר בזה הלשון: שהיה משה ואהרן הולכין חחילה, ונדב ואזיהו מהלכין אחריהן, ואומרים מתי ימותו שני הזקנים הללו, ואנו נוהגין שררה על הציבור (סנהדרין נ"ב ע"א), ובדאי דאלו ואלו דברי חלקים חיים.

L

ומקודם נקדים להבין מאמר זה לבד דאמרו 'מתי ימותו הזקנים', דהוא מאמר מגונה מאד חף לאישי ההמוני, ומה גם לנדב ואזיהו שעליהם אמר משה עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממך (ויק' פ"ב ב'). ועוד יש לדקדק במאמר זה, דלמה דייקו לומר 'זקנים'. גם יש להבין אומרו שהיו משה ואהרן 'מהלכין' ונדב ואזיהו 'מהלכין' אחריהן וכו'. וכדי ליישב כל זה נאמר, דהנה נאמר (שמואל א' ו' י"ט) ויך באנשי בית שמש מכה רבה, והוא משולל הבנה, דלמה זה, הלא שמתו שמחה של מלוה שבא הארון (ג). אך נראה על פי מה שהקדמתי בכמה דרושים (עיין בפרשת בשלח על הפסוק (שמות יד, יט)

ויסע מלאך האלקים. ובפרשת יתרו הדרך הרביעי בפסוק (שם י"ד) לחם ראיחם. ובפרשת חשא צלך רד' (שם ל"ב ז') ומקורו מהגמרא (מגינה ה' (ד), דבצתי בראי - הוד והדר לפניו (דברי הימים א' טו, כו), ובצתי גוואי - המשל ופחד עמו (איוב כה, ב'), 'עמו' דייקא (ה). והנה העבדות בשמחה הוא דבר יקר מאד, שנאמר (ספלים ק' ב') עבדו את ה' בשמחה, ונאמר (דברים כה, מו) תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה, והיא מחזקת האהבה כעין שנאמר (שה"ש ו' ז') מה יפית ומה נעמת וגו' [אהבה בתענוגים]. אבל כל זה בצתי בראי, אבל בצתי גוואי, המשל ופחד. והארון בצחינת צתי גוואי, כמו שביארתי בדרושים הנ"ל (ו), לכך ויך באנשי בית שמש כנ"ל. ויש לומר דנקראו 'אנשי בית שמש', על שם המאורע שעשו מעשה השמש, שעובדת רק בשיר ובשמחה (ו), אבל אין שם מקומה אלל הארון, והבן. ונראה דלכך אומרים (פייע לימים נראים שחית נכרכת היו"ה) והחיות ישוררו וכו' 'זשרפים ירונו', דרינה משחמע לכאן ולכאן, כעין שנאמר (איכה ב' יט) קומי רוני צלילה (ח). והנה לפי זה יש שני מיני צדיקים, עובדים בשמחה זכאה חולקיהון ועדיין הם מבחוץ, והפנימים הרואים פני המלך עובדים בצחינת המשל ופחד, והבן.

והנה משה ואהרן ודאי בצחינת צתי גוואי היו, כי משה נאמן בית (במדבר יב, ז) רואה באספקלריא המאירה (יבמות מ"ט). ומקבל וטמן התורה

- דרש משה -

(שמו"ר פל"ג ד'), ולפי זה יש שני מיני צדיקים דהיינו העובדים באהבה ובשמחה ובתנועות, בחינת בתי אבראי, וגבוהים עליהם אותן העובדים ביראה הגדולה מאהבה וכו' שאין השמחה והאהבה ניכרת מגדל הפחד ורעדה, בלי תנועות כלל, וזו בחינת בתי גוואי שהם שרפים עומדים ממעל לו וכו'. (ז) עיין בדברי רבינו בפרשת וישלח הנ"ל (הערה ד') ועיין עוד ביערות דבש הנ"ל שכתב (שם) וז"ל: דהמשכן היה בבחינת המרכבה חיות הקודש שהם באופנים, ולכך שיהיה מראה אופנים בארץ וכעין דמות למעלה היו עגלות במשכן כעין אופנים למעלה, אבל הארון משכן התורה הוא בבחינת מלאכים בכסא כבוד שאינו באופנים אשר ישוררו, כי עומדים בפחד וזעות מפחד הכסא. (ז) דהשמש הולך בתנועות וע"כ היא בשירה ובשמחה, משא"כ בפחד היא בלי תנועות. (ח) וז"ל רבינו בפ' בשלח שם: כי החיות הם בבתי בראי, על כן ישוררו, והשרפים

(ג) דבקרא שם (פסוק י"ג) ובית שמש קוצרים קציר חטים בעמק וישאו את עיניהם ויראו את הארון וישמחו לראות, ואם כן למה נענשו. (ד) עיין שם: ומי איכא בכית קמיה הקב"ה, והאמר רב פפא אין עציבות לפני הקב"ה שנאמר הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי. (ה) ויסוד הדברים הם עפ"י דיערות דבש ח"ב דרוש א' עיי"ש באורך. הובא בדברי רבינו בכמה מקומות ועיין לשון רבינו בפרשת וישלח (דף שני"ז) עה"פ ויותר יעקב לבדו השיך לכאן וז"ל: על פי מה שהארכנו בפרשת תשא דבכתי אבראי הוד והדר לפניו עוז וחדוה, ובבתי גוואי המשל ופחד עמו דייקא, והנה העבדות בשמחה היא דבר יקר כמ"ש עבדו את ה' בשמחה, אך כל זה בבחינת בתי אבראי, אבל בבתי גוואי שם המשל ופחד, וקדשי קדשים והארון בבחינת בתי גוואי, כי בית המקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה

יותר במיקון הנעשה על ידי אנשים ופדרים מהמיקון הנעשה על ידי שיר המלאכים. ועל פי זה יתבאר המדרש הנ"ל, והבן (פ"ה).

☆

עוד יש לומר על המדרש הנ"ל, על פי מה שכתב האלשיך בפרשה דילן כי מה שהאירו עד גלות הארץ לעולם לא יכנה, כי היא הארת הנפשות (פ"ו). ונראה לי, שמה הטעם רמז בכאן 'כחית' על שני המקדשים (פ"ז), והבן (פ"ה).

☆

עוד ביאור על המדרש הנ"ל, על פי מ"ש בספר שפת אמת על הפסוק (משלי כ"ה ד') 'הגו סיגים מכסף ויאל לזורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכון בלדק כסאו', בשם המקובל המפורסם מו"ה משה אסטרך מבראד זצ"ל, וז"ל: הנה לפני אותיות 'מלך' הן אותיות 'כלי', ר"ת כהנים ל"ים ישראלים, ואם תמלא אותיות 'כלי', כזה: כ"ף למ"ד יו"ד, עולים קל"ד, כמנין 'לדק', אך אם יש רשעים מפרידים ב'כלי' (פ"ה), ולריך להסירם, ואם כן כאשר 'הגו סיגים מכסף יאל לזורף כלי', כן 'הגו רשע לפני מלך' שיהיה כלי נחמד ומתמלא, ואז עולה קל"ד, כמנין 'לדק', והו ויכון בלדק כסאו' ע"כ מלחמי, עכ"ל. והנה הוספתי

נוסף על דבריו, על פי מה שכתב הרמב"ם (מורה נבוכים ח"א פ"ט) ד'מלא' הוא לשון שלמות, לכך אם הכלי הוא מזורף הוא בשלמות שאין בה חסרון אם כן הוא במלואה, מה שאין כן כשיש בה חסרון אין בה מילוי, והנה הוצטנו הצורה יתברך שמו (ישעי' א' כה) ואלכרוף כבור סיגין ואסירה כל צדליך, היינו המינים והאפיקורסים שהן הפסולת, שאין להם תקנה בשוטה, שנאמר (משלי ב' יט) כל באיה לא ישובו וגו', וכשיאבדו מתוך הקהל או יהיה הכלי במלואה, ויהיה 'לדק', או יבא משיח לדקינו, ויהיה (ישעי' יא, ה) לרק איזור מתניו. ולכך הרמז 'כלי', אחר כך 'מלך'.

והנה ידוע שהמלות הם תקונים (עי' זוהר ח"ב פ"ב ע"ב) (פ"ב). והנה ישראל נמשלו לשמן זית, כמו שדרשו רז"ל (מנחות נ"ג ע"ב) בפסוק (ירמיהו יא, עז) זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך. ועטם רז"ל ידוע (פ"א). ועוד טעם אחר במדרש (שמו"ר פל"ז א') דשמן זית אין מתערב בשאר משקים. והנה הפועל דמיוני של שמן זית אך הוא שיהיה הכלי מזורף ברוב רחמיו וברוב חסדיו, ועל ידי זה יבא משיח. ועל פי זה מוצא המדרש. והבן (פ"ב).

לבתית למאור להעלות נר תמיד. הנה הצעל → הטורים (ד"ה ואסה) כתב, ד'כחית' רומז לשני

— דרש משה —

וכו', כי שמה הי' ממתיקים ישראל כוחות הדין, ואני חפץ באותו תיקון יותר ממה שעושין מלאכי השרת, עכ"ל. (פ"ה) דאלמלא לא העיר ה' רוח הכהנים שידליקו שמן זית, דרומז לתורה ועבודה וכנ"ל, אז ח"ו אבדה פליטת יהודה, היינו בימי אסתר שנצלו ישראל רק בזכות שחפץ ה' בתורתם ועבודתם, דלולי כן די לו בצבא השמים. (פ"ו) ותו"ד דאל תתמה אהך דנצטוה אהרן להדליק המנורה מחוץ לפרוכת, והלא היתה יותר הכנה להעלות את הנפש אם היתה לפני העדות מכפנים, כי הלא הארת הנפש בעוה"ב לפני ה' הוא, ואיך יעשה כל הרושם הלו לפני ה' והיא איננה לפני ה', ע"ז אמר דואת גדולת אהרן ע"פ עריכת הכונה בסוד ההדלקה שיערוך אותו שם באופן שיהיה כולו לפני ה' למעלה וכו', וזה יערוך וגו' לפני ה', ולא עוד אלא שיהיה לדורותם, כי הנרות שידליק תשאר הארתם לעולם לפני ה' גם

אחר הבית, כי מה שהאירו עד יום גלות הארץ לעולם לא יכבה. (פ"ז) כדאיתא בבעל הטורים ריש פרשה זו (והביאו רבינו לקמן), דכת"ת רומז על ב' המקדשים דאחד היה ת"י שנה וא' ת"ב שנה, להעלות נר תמיד, דהנרות הללו יעמדו להאיר לדורות. (פ"ח) ובזה יתפרש המדרש דאלמלא לא העיר וכו' שידליקו שמן זית אברה פליטת יהודה, דהארת הנפשות עד עצם היום הזה הוא מכח הדלקת המנורה במשכן ובב' המקדשים. (פ"ט) ר"ל בתוך הכהנים לויים וישראלים. (צ) וז"ל: דתנן שית ותלת עשר זיני עיטא (מיני עצות) יהיב אורייתא לבר נש למהוי שלים במאריה, בגין דמאריה בעא לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי, ויתיר בעלמא דאתי ע"כ. (צא) בגמ' שם: מה זית זו אחריתו בסופו אף ישראל אחריתו בסופו. (צב) דאלמלא העיר ה' רוח הכהנים שידליקו שמן זית, בחי' שמן זית אך שאינו מתערב בשאר

ככה לארץ הזאת לנטוע אילן טוב ויפה ולעקור אומו
 זה פעמיים, ומה טעם יש בדבר. אמנם האיש הנוטע
 אף הוא השיב אמריו להם כי הכל נחכמה ונחשכל, וכי
 גם נטיעת צ' האילנות הראשונים ועקירתם הכל היה
 צורך קיום אילן השלישי, לאשר כי הארץ הלזו אינה
 מסוגלת לגדל אילן כזה בטבעה, ולא חוכל שאיחא,
 לזאת הקדים לנטוע נטע נעמן בארץ, עדי תקבל קצת
 איכות וטבע עפר הארץ המגדלת אילנות כאלו, ואחר
 זה עקרו לנטוע אחר החחיו, וכן בפעם הב', ואז
 כשקבלה הארץ כח שיש צו די לקיים האילן קיום נצחי,
 ונעשה קרן בן שמן משמני הארץ הרחוקה, ואז נטע
 אילן השלישי אשר לזה היה מגמתו גם מאו, ועתה לא
 יצלר ממנו אשר זמס לעשות, ואחרית דבר טוב
 מראשיתו, כאמור. עד כאן המשל.

והנביא הוא, כי ראחה חכמתו יתבדך אשר אין
 צכה הארץ הגשומה הלזו לקבל ולסבול
 נוגה אור קדושת בית המקדש השלישי שיצנה במהרה
 צימינו, אשר כוננה היוצר בגבהי מרומים (רשיי סוכה
 מ"א. - חס' שנועות ט"ו: ד"ה אין ציון) (צד) ליסדו על מכון
 הר ציון, אשר עליו נאמר (תהלים מ, ב') מי יעלה בהר
 ה' ומי יקום במקום קדשו וגו', לולי הב' מקדשות
 הראשונות, אשר על ידם זכח קדושת העבודה מעשה
 הקרבות זבח ונסכים ויחר עבודת הקדש אשר היה
 שם כמה מאות שנה, קנחה הארץ גם היא כח רוחני
 ואיכות קדושה נפלאה, עדי תוכל מעתה לסבול קדושת
 הבית השלישי מעשה ידי יולר, בית המקדש שלמעלה
 המכיוון כנגד בית המקדש של מטה (שמור"ר פליג ד', ועי'
 מחומת פקודי סי' א') וגדול יהיה כבוד הבית האחרון
 קיום נצחי⁽¹⁾ וצית עולמים יקרא, עכ"ד צימינו לשון.

המקדשים, מקדש ראשון - ת"י, ומקדש הצ' - ת"ב,
 לומר שמזוה זו של הדלקת נרות במקדש יהיה נוהג כל
 כך שנים עד כאן דבריו. ועל זה קשה מאד, דהעיקר
 חסר, דהיינו הדלקה צבית השלישי שיצנה במהרה
 צימינו.

והנראה לי בזה על פי מה שכחצתי לפרש מה
 שאמר יעקב צבינו (בראשית כח, יז) אין זה כי
 אם בית אלקים, בדרך שלילה. ופירשתי פירוש א' על
 פי החוספת במסכת ע"א (מ"ה. ד"ה כל) צסס הירושלמי
 (ע"ו פ"ג ה"ג) (תמלאלו בפרשת העקדה (דף ר"ט) בפסוק
 (בראשית כב, ב') והעלהו שם לעולה על אחד
 ההרים) (צ"ג).⁽²⁾ ופירוש הב', לפרש בזה גם מה
 שנאמר בקינות לתשעה באב (קניה י"ד) 'זן עינו במקום
 הזה שר שמומו ויקוץ אין זה', על פי מ"ש (דף קע"ו)
 בשירת הים (שמות טו, יז) מציאלמו וחטעמו בהר נחלתך
 מכון לשבתך וגו', והפסוק (מלכים א' ח' יג) בנה
 בניתי בית זבול לך מכון לשבתך וגו', והפסוק בתהלים
 (קכ"ז א') אם ה' לא יצנה בית שוא עמלו צונו צו,
 ולהצין כל זה, נקדים מה דעמדו הקדמונים, הכי השני
 מקדשים שחרבו הם פועל ריק חס ושלוס, והיו כלא
 היו, חלילה מלומר כן.

← **אמנם** הענין הוא יוצן על פי משל לאחד שהציא
 זרע אילן טוב ממרחק, ונטעו עד שזך ופרח
 ועשה פרי, ואחר כך עקרו והציא זרע אילן אחר
 ונטעו וגם עשה פרי, ועקרו וחזר והציא זרע אילן
 דוגמתו מן המוצחר, ונטעו והכניסו לקיום להיות דבר
 המתקיים לעד. והנה בעת עקירת השני אילנות
 הראשונים, כל הרואה משתומם ומתפלא על מה עשה

— דרש משה —

אצל גבוה, ומתוך בירושלמי דע"י נביא שאני (פי' כשבא
 בהוראת נביא מותר, דבוראי לא נעבר). ומפרש רבינו עפ"יז הא
 דאמר יעקב 'אין זה' הר שנעבר ע"ז עליו, 'כי אם בית אלקים',
 עי"ש באורך. (צד) וז"ל רש"י שם: אבל מקדש העתיד שאנו
 מצפין בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר מקדש ה'

משקים, ומזוכך מכל הסיגים והמינים והאפיקורסים, או אבדה
 פליטת יהודה, היינו שלא יוכלו לזכות להגאולה שלימה דכתיב
 בה ואצרוף כבוד סיגין וגו'. (צג) וחור"ד שם ע"פ קושיית
 הירושלמי איך נבנה הבית"ק על הר המוריה, הלא כל הר גבוה
 היה מיוחד לע"ז והר המוריה הר גבוה הוא ויש נעבר במחובר

ציננים: (יב) ע"י לעיל בפ' יצא (דף ש"ד) ע"פ ורא וראמר וגו' ד"ה עוד ביאור וכו'.

(יג) ע"י ביש"ס נ"ך איכה א' כ"ב ד"ה בחדש וכו', וע"ע תהלים תפלה למשה ל' א' אות ג' ד"ה באופן וכו', וע"ע שם ע"ד ב' ד"ה ואמר נא וכו'.

20

ובבן אבא אל המכוון לבאר מקראות הנ"ל, וזה שאמרו בשירחם 'תציאמו ותטעמו צהר נחלתך', וקראו 'הר' על שם חורבנו, כדכתיב (ירמיה כו, יח) הר ציון לבמות יער, ושמה תאמר אם כן מה היא התועלת ממנו כיון שעמיד ליחרב, לזה אמר, שהתועלת הוא 'מכון לשבתך פעלת ה' דייקא, היא 'מקדש' השלישי מעשה ידי יוצר צרוך הוא, כי לולי הראשונות לא היה כח בצרך לקבל בית השלישי, והראשונות היו רק הכנה להאחרון כאמור. וזהו שאמר שלמה המלך ע"ה כשבנה הבית המקדש וגמרו, 'צנה', ר"ל הבית המקדש שלמעלה בנוי הוא, 'צניתי', ר"ל מה שבניתי אני, הוא רק בית וכול לך, כמו בית אכסניא על ימים אחדים ולא צקבע, ושלל תאמר דאם כן הוא פועל ריק חס ושלום, לזה אמר 'מכון לשבתך עולמים', היינו הכנה לבית המקדש אשר יהיה בו שבתך עולמים כו'. (ד')

ותלילה לו לייחס פעולת ריק חס ושלום. אלא וודאי דכל זה היה הכנה להאחרון שיבנה צמורה צמינו כו'. וזה שאמר לחזק אמונתנו ותקותינו על הבית הג' שבדאי יבנה, 'אם ה' לא יבנה בית', ר"ל איך יעלה על הדעת שה' לא יבנה בית השלישי, הלא אז שוא עמלו בוניו צו' צהב' מקדשות הראשונות חלילה, וזה לא יתכן, אלא וודאי עמיד הקב"ה לבנותו צמורה צמינו. (ט')

והגד' יעקב אבינו ראה המקדש בהצטונו ונחורצנו, והעתיד להצנות, ועל זה אמר 'אין זה', ר"ל זה אינו תמיד, כי אם 'בית אלהים', היינו העמיד הנקרא 'בית' כנ"ל, שהשם יתצרך בעצמו יבנהו, 'וזה' של עתה הוא רק 'שער השמים', ר"ל הכנה ושער למקדש שיבא מן השמים, (כי הו"א של 'השמים' משתמש במקום 'מן', כמו (דברי הימים ב, ו' כג) ואתה תשמע השמים) (גד'). (ט') והן דברי המקובן, 'שר שמומו ויקונו אין זה' כנ"ל, וכמו שפירשתי, והבן.

וזדו' שאמר דוד המלך עליו השלום, 'אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו צו', דיש להבין צטונו את טעמו מעמיד לעבר, ד'יצנה' הוא מורה על עמיד, 'עמלו' על עבר, והוי ליה למימר או הכל בלשון עבר, אם ה' לא 'צנה' וגו', או הכל בלשון עמיד, 'יעמלו' וגו'. אמנם הוא הדבר אשר דברנו, דמזה שעינינו רואות בית המקדש בנוי וחרב זה פעמים, נלמח תקוה טובה ופתחון פה להמיתלים לו ומאפס לישועתו, כי לולי זאת שעמיד הקב"ה לבנות במקומו בית השלישי נכבד מן הראשונות, למה היה זאת, ועל מה עשה ה' ככה לבנות ולסתור, הלא דבר שהוא אינו רק לזמן הוא כלא נגד אין סוף צרוך הוא,

ועל פי זה מצוהר הפסוק שהחלטנו, דהרמנו היא 'כחית למאור' כדברי הבעל הטורים, שיהיה כל כך שנים נוהג המאור הזה, וצא הרמנו צמיצת 'כחית', לרמנו שיכתמו אלו המקדשים, ושמה תאמר אם כן הוי פועל בטל, לזה אמר 'להעלות נר תמיד', כלומר שדבר זה נצרך להעלות נר תמיד, היינו צבית שלישי שיהיה נצחי ותמיד, ועל כן 'להעלות' הוא מצנין הכבד (כו), והבן. L

— דרש מישה —

שָׁבֵר הוא בנין נפעל קל, דהיינו ששבר בקלות, אבל שָׁבֵר שהוא בבנין פָּעַל, שבא להורות ששָׁבֵר בכבודו, כמו"כ להעלות הוא מבנין הכבד, שבא להורות על חזק הדבר שיהי' לתמיד בלי

כוננו ידך. (צו) שפירושו 'מן השמים' עי' תרגום יונתן ורד"ק שם. (צו) פי', דכל דבר שנכתב בלשון בנין הכבד במקום שהי' יכול להכתב בבנין קל, בא לרמוז על חזק הדבר, כמו

ציינו: (ד) עי' לקמן בפ' פקודי (דף ת"א) בהפסוק ד"ה או אמר שלמה וכו'.
 (ט) עי' לעיל בפ' ויגש (דף תע"ו) בהפסוק עה"פ וידעו הגוים וכו', ועי' בפ' אמור על המדרש אמור אל הכתנים וכו' יום ליום וכו' ד"ה ומדי דברי וכו'.
 (טז) ועי' בסוף פ' ואתחנן על המשנה בתענית לא היה וכו' ד"ה ונקדים וכו'.

בעוהש"ת

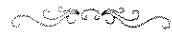
ספר

יד שלום

על התורה

הלך שני

ויקרא - במדבר - דברים

חידושים וביאורים, על פרשיות השבוע נאמרים
אשר חנני ה' בחמלת ה' עלי בזכות אבותי נבנ"מ ולל"ה

ישכר דוב פריעדמאן

שנת תשס"ד לפ"ק

מזורע או ינטרך הכהן לירד ממדריגתו ולהעלות את המזורע שיצוא לידי טהרה, ע"כ. וזה שאמר ויצא הכהן אל מחוץ למחנה כנ"ל שצריך להשפיל את עצמו כדי להעלות החוטא עמו, על זה אמר

והנה נרפא נגע הזרע מן הזרע פי' שרק לפי בחינתו של הזרע הוא נרפא אבל לפי מדרגתו של הכהן לא נחסר עדיין, אך הכהן השפיל עצמו כדי להעלותו.

אחר

74

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנות לפני ה' וימתו, איחא במדרש פליאה (הוא בישמת משה) בשעה שנכנסו שני פולמוסקין דגורא לתוך חוטמיהון של גדב ואביהוא, ענו שרפי הקדש ואמרו השיבו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם (איכה ה כא). והיא פלאי.

ב) במדרש רבה צפ' קדושים איחא (פכ"ג ס"ג) קדושים תהיו, ה"ד (תהלים כ ג) ישלח עזרך מקודש ומניין יסעדך. וצריך ביאור.

ונקדיים לבאר דברי רש"י ז"ל (בפ' אמור) על הכחוש ובקצרכס קציר ארצכם לא חללה פאת שדך וגו', אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליחנס בצמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכיפורים וסג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט ושכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב עליו קרבנותיו בחובו. ולכאורה צריך ביאור השייכות למה הוא באה דוקא בשכר זאת שתחשב לו כאילו בנה בית המקדש.

ויש לומר בביאור כל זה על פי מה שכתב בישמת משה (פ' תהיה), על הכחוש (שמות טו יז) תביאמו וחטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה', הנה עמדו הקדמונים על המחקר,

הכי השני מקדשים שחרצו הם פועל ריק, חלילה מלומר כן, אך הענין על פי משל לאחד שהציא זרע אילן טוב ממרחק, ונטעו עד שגך ופרח ועשה פרי, אחר כך עקרו והציא זרע אילן אחר ונטעו וגם עשה פרי ועקרו, וחזר והציא זרע אילן מן המוצחר ונטעו והכניסו לקיום, והנה בעת עקירתו שחי אילנות ראשונות, כל הרואה ישחומם על מה עשה ככה לנטוע אילן טוב ויפה ולעקרו זה פעמיים, אמנם האיש הנוטע מענה צפוי, כי הכל בחכמה עשה, לאשר כח הארץ הגשומה הלזו לא תוכל שאת בטבעה אילן כזה, כי המדינה הלזו רזה, לכן הקדים לנטוע זרע אילנות הראשונות, כדי שתקבל הארץ כח שמנונית האילן המוצחר, ואחר כך נטע אילן השלישי אשר זה מטרת לבו מקדם, וכדבר הזה פעל ועשה קורא הדורות מראש, לבנות שחי המקדשות ולהחריבן כי לולי שחי המקדשות הראשונות לא היה בכח הארץ הלזו לקבל קדושת המקדש השלישי שעמיד הקב"ה בעצמו לבנותה, ולכן לזה לבנות בית ראשון ושני, כדי שתקבל הארץ שמנינות רוחני על ידי מעשה העבודה והקרבנות, וכך תהא מוכשרת לקבל אור צהיר המקדש השלישי, וזה שאמר תביאמו וחטעמו בה"ר נחלתך, קראו הר על שם חרבנו, ושמת אמר מה החועלת ממנו שעמיד ליחרב, לזה גמר אומר מכון לשבתך פעלת ה', שהרי הם

הכנה אל המקדש הש הנחמדים.

וביישוב לב (פי' חולדו המשל דומ

הנוטע מוכרח הוא לג לא היה יכול לבצע מ לקבל אילן הטוב הנר כל יכול ובידו לחקן לחת מיד כח ויכולת ביהמ"ק השלישי, ולג המקדשות ולהחריבן,

ותיריץ על זה בקדו דכוונה עמ

שחטא ורזא לשוב הנה בהעלותו על לבב אז הוא נבזה בעיניו נחלקל מאתו כח הו ואם כן מהיכן מקוב אל לבו כי עם כ"ו נ הוא הקול דודי ה הרשימה יכול לדד לעלות למקור הקדו; השי"ת נופה כל הדו יסתלק הקדושה הן בני"ל דלים וריקים וס אשר בחטאיו יסתלק שלו ומורא יעלה ט נחמי, לזאת יעלה עו רשימא דקדושה ומוז והטהרה, ויקח רא שנבנו ונחרצו אמננ ומוה עצמו ימנח לו הצריאה כבר ידענו יצברך שמו היה צו דין הניין לי יתהון

והענין הוא גם כן כנ"ל שצדק העולם על ידי הרשימא של העולמות שצדק מקודם, ומוה יקח האדם ראיה לשוב ולחקן מעשיו שלעולם נשאר בקרבנו רשימא דקדושה אף שנחרב ח"ו, עכמוד"ק.

ובזה אמרתי לפרש הפסוק הנאמר בישעיה ה' ויהיה כל הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו, ר"ל דאדם הרוצה לשוב לפני ה' ולחזור מדרכו הרע, כל יפול צרותו שאין עוד תקוה לנשמתו וכבר נסתלק כח הקדושה מקרבנו, ועל זה אמר ישעיה הנביא שיקח ראיה מהנשאר בציון והנוותר בירושלים, ר"ל הרשימא דקדושה הנשארת בציון אף לאחר חורבן בית המקדש, מזה יקח ראיה שאף שנחרבו עכ"ז עדיין נשאר רשימא דקדושה, ועי"ז קדוש יאמר לו, ר"ל דמזה יקח ראיה שעדיין יכול הוא לצוא אף למדריגת קדוש על ידי שישוב לשורשו הטוב ומעשה ילך בדרך הטובה והישרה. וזוה יש לפרש מאמר הכתוב השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, ר"ל שעל ידי מה שהיה מקדם היינו קודם לצריאת העולם שהיה בונה עולמות ומחריבין ועי"י הרשימא ההוא נצדק העולם מזה נקח ראיה לחדש ימינו ולשוב אל ה' עי"י הרשימא דקדושה.

ולפי זה יתבאר דברי המדרש קדושים תהיו, ה"ד יסלח עורך מקודש ומציון יסעדך, שהרי בפסוק זו נצטוו ישראל להיות קדושים וטהורים מכל עוון וחטא, ולכאורה יפול לב האדם בחשבו באיזה מצב הוא עומד ואין לו עוד שום תקוה, לזה אמר יסלח עורך מקודש ומציון, שיקח ראיה מצבת המקדש ומציון וירושלים, שנחרבו שני פעמים ומדוע עשה ה' כן רק כדי שילמדו מזה דורות הבאים שלעולם נשאר רשימא דקדושה ומוה הרשימא יכול לחדש עצמו ולחקן את עצמו לעלות אל מקור הקדושה.

הכנה אל המקדש השלישי מעשה ידי ה', עכ"ד הנחמדים.

וביישוב לב (פי' מולדות) הקשה על דבריו דאין המשל דומה לנמשל, בשלמא בחדם הנוטע מוכרח הוא לנטוע ולעקור, כי לולא זאת לא היה יכול לבצע מעשהו להכין הארץ שחובל לקבל אילן הטוב הנרצה לו, אבל הקב"ה שהוא כל יכול ובידו לחקן ולגדל, היפלא מה' דבר לחת מיד כח ויכולת בארץ שחובל לקבל קדושת ביהמ"ק השלישי, ולמה איפוא הוצרך לבנין ב' המקדשות ולהחריבין, ע"כ.

ותירין על זה בקדושת יו"ט (בראש השנה אום חג) דכוונה עמוקה יש בדבר לענין מי שחטא ורוצה לשוב לילך בדרך ישרה מעתה, הגה בהעלותו על לבנו את כל אשר עשה מקודם אז הוא נבזה בעיניו ונדמה לו כאילו ח"ו כבר נסתלק מאתו כח הקדושה בנפש רוח ונשמה, ואם כן מהיכן מקום לשוב לשורשו, לזאת ישיב אל לבו כי עם כ"ז נשאר אצלו רשימא דקדושה הוא הקול דודי הדופק בעמקי לבנו ומזה הרשימא יכול לחדש את עצמו ולחקן עצמו לעלות למקור הקדושה אשר משם נחלב, והנה השי"ת נופה כל הדורות מראש ראה כי לפעמים יסתלק הקדושה הן בכללות ישראל וישארו עם בני"י דלים וריקים ומאין יבוא עזרם, וכן באדם אשר בחטאיו יסתלק הקדושה מנפש רוח ונשמה שלו ומורא יעלה על ראשו לאמור ח"ו אבד נחמי, לזאת יעלה על לבו שעדיין נשאר בקרבנו רשימא דקדושה ומזה עצמו חשוב אליו הקדושה והטהרה, ויקח ראיה לעצמו מבנין ביהמ"ק שנבנו ונחרבו אמנם הרשימא דקדושה נשאר, ומזה עצמו יצמח לנו ישועה בקרוב, ומראשית הצריחה כבר ידענו וראינו זאת כי הצורא עולם יתצרך שמו היה בונה עולמות ומחריבין ואמר דין הגיין לי יתהון לא הגיין לי (בר"ד פ"ג ס"ו),

שק ל לפי הקהן

חלילה זהבית ופרח אחר זרע והנה ירואה טוב וטועה כח אילן נטוע כח אילן הזה שתי דעות דושה ומה, זקבל גודה בהיר ועמו שמה לזה הם

והנה מבואר בזה"ק (ח"ג דף ר"ג.) כי בעת שילתה נשמתו של פנחס כשהרג זמרי נכנס בו נשמת נדב ואזיהוא, וזוה פירשו המפרשים הפסוק פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, דעך עתה יהיה בן אלעזר ועכשיו על ידי מעשה זמרי נעשה בן אהרן הכהן, לפי שנכנס בו נשמת בניו של אהרן נדב ואזיהוא. ולכאורה יפלא כל הענין שאם ראונו ית' שגופו של פנחס יהיה נשמת נדב ואזיהוא הרי היה יכול לבראו כן בנשמה זו, וביותר תמוה שהרי אחר זה אמרו חז"ל שנחלפה עוד הפעם נשמתו ונעשה אליהו, וכמו שאמרו (וזה ח"ג דף קג.) פנחס זה אליהו, ואם היה ברצונו שיהיה בו נשמת אליהו זכור לטוב הרי היה יכול לבראו כן לכתחילה, אמנם לפי הנ"ל יש לומר שהענין הוא גם כן כזה, כי אליהו עלה בסערה השמימית ולא מת נמצא שגופו עלה ונתעלה עד למאד, וכדי שהגוף הזה של פנחס יוכל לסבול גדול כח הקדושה ההוא לעלות בסערה השמימית, לכן בראו כן קודם בנשמתו כי בודאי גם פנחס בתולדתו היה לו נשמה גבוהה, ואח"כ ילדה נשמתו הראשונה ונכנס בו נשמת נדב ואזיהוא אשר העיד בהם הקב"ה שהם היו עוד גדולים ממשה כמ"ש רש"י ז"ל עה"כ (ויקרא י. ג.) בקרובי אקדש, ואח"כ בנשמת אליהו עי"ז היה הגוף יכול לסבול גדול כח הקדושה.

עוד זאת נקדים מה שכתב שם בקדושת יו"ט לפרש על פי הדברים האלו הענין של פאה, כי במלות פאה יש כוונה הנזכרת כדי להשאיר בשדה רשימא להוסיף לנו תבואתה להבא ביתר שאת ויתר עז, כמו שמצינו בתחלת צריאת העולם אשר מהרשימא נברא הכל כמו כן בזה בעת שקולרים קמה בשדה מצוה להניח פאה בקמה שמרשימא זאת ילמח ויעשה פרי תבואה, ע"כ.

ובענין יתבאר היטב דברי רש"י, אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליחנס בחמנע הרגלים, פסח ועזרת מלאך, וראש השנה ויום הכיפורים וחג מלאך, ללמדך שכל העוון לקט ושכחה ופאה לעני כראוי, שעל ידי שנותן פאה לעני כראוי הרי הוא רואה ומצין הענין הזה שמרשימא הנשאר יוכל עוד להצמיח, ולזה בא בשכרו שמעלין עליו כאילו בנה בית המקדש, כי גם צנין ציהמ"ק הוא על ידי הרשימא דקדושה הנשארת במקום ההוא מהשני מקדשות הראשונות, ושאפיר הוא מדה כנגד מדה.

★

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן → בקרבנם לפני ה' וימתו, איתא במדרש פליאה (הובא בנשמת משה) בשעה שנכנסו שני פולמוסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואזיהוא, שאלו מלאכי השרת א"כ למה קרעת הים לבני ישראל. ולריך ציבור.

ויש לומר ע"ד פשטות דהנה איתא במדרש (ילקוט בשלח דמז' רלד) והמים להם חומה מלמד שנחמלא חמה עליהם שר של ים להטביעם, אמר מה נשחנו אלו מאלו הללו עובדי ע"ז והללו עובדי עבודה זרה הללו מגדלי

ובזה יתבאר דברי המדרש פליאה, בשעה שנכנסו שני פולמוסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואזיהוא ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו ה' אליך, כי לאחר שמתו נדב ואזיהוא הרי ידעו מקודם שעחיד נשמות אלו שיכנסו בפנחס זה אליהו, והענין הוא צחי' המשל הנ"ל באדם הנוטע אילן בארץ גשומה, שנשאר רשימא מאילן הראשון ומהשני עד שיכול להגיע להשלישי, וזה הוא ענין החשובה שעדיין נשאר רשימא דקדושה ומוה הרשימא יכול לחדש עצמו ולחקן מעשיו.

בלורית וכו', א"ל ה כמויד ואונס כרצון דחטאם של נדב וא בשוגג, כי לא ידע שירד מן השמים,

ובזה יתבאר המ פולמוסין דו ואזיהוא, ומתו על השרת א"כ למה ק השר של ים שעבדו בשוגג ואין אחת ז שהרי מתו נדב וא

וידבר ה' אל מ בקרבנם מימת שני בני א ולמד מ"ד מתו נ פ"ג מ"ט, והקשו ה העיד בקרבנם לפ

ויבואר על פי בהקדמה (קמא.) צת תחלה בזהר שהיראה נג נקראת בן (וזה"ק פ"ג מ"ט) כל שירי מתקיימת, וכל ז אין חכמתו מתקי היינו היראה, סי דעל ידי היראה ודפח"ת. ובה כו דברי רש"י ז"ל ו מדבר אל בני יש דהרי דרשו חז"ז

בלורית וכו', א"ל הקב"ה שוטה, אחת דן שוגג כמזיד ואונס כרלוון. והנה מצואר צפנים יפות לחטאם של נדב ואביהוא בקרבנם לפני ה' הי' בשוגג, כי לא ידעו שצריכים להמתין על אש שיכיר מן השמים, ע"כ.

ובזה יתבאר המדרש בשעה שנכנסו שני פולמוסקין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואביהוא, ומחו על שחטאו בשוגג שאלו מלאכי השרת א"כ למה קרעת הים לבניי, כמו שטען השר של ים שעבדו ע"ז, ואין להשיב שעבדו רק בשוגג ואין אחת דן אונס כרלוון ושוגג כמזיד, שהרי מחו נדב ואביהו אף שחטאו רק בשוגג.

★

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם לפני ה' וימתו. הנה צענין מיתת שני בני אהרן רבו הדעות במדרשים, ולחד מ"ד מתו מפני שלא נשאו נשים (ויק"ר פ"ב ס"ט), והקשו המפרשים על זה הלא הכתוב העיד בקרבנם לפני ה' וימתו.

ויבואר על פי מה שכתב בשב שמעתתא בהקדמה, לפרש אמרם ז"ל (בבא בתרא קמ"א). בת תחלה סימן יפה לבנים, כי איתא צוהר שהיראה נקראת בת (סיקור"ו ע"ג), והתורה נקראת בן (וזה"ק נשא קמ"ג), ואמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ט) כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שאין יראתו קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת. וזה שאמרו בת תחילה היינו היראה, סימן יפה לבנים היינו התורה, דעל ידי היראה התורה מתקיימת, עכ"ד ודפח"ת. וזוה כתב בעני חיים (פ' יחזי) לפרש דברי רש"י ז"ל על הכתוב אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, בלשון הזה וכסדר הזה, דהרי דרשו חז"ל (שמו"ר פכ"ח ס"ב) כה תאמר

לצית יעקב אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל אלו הזכרים, היינו שיקדים צית יעקב אלו הנשים המרמזו על יראה ואח"ז אנשים המרמזו על תורה, וזה כוונת רש"י בלשון הזה וכסדר הזה, היינו קודם צת היינו יראה ואח"ז צן היינו תורה דאז תורתו מתקיימת, עכתי"ד.

ולפ"ז יש לומר רמז בכוונת דברי המדרש שלא נשאו נשים, היינו שלא הקדימו היראה תחילה לפני התורה לפי בחינתם הגדולה, ואז אין תורתם מתקיימת. (שוב מלאחי כעין זה בספ"ק אף פרי תטאה).

וענין זה יש לרמוז בפסוק בקרבנם לפני ה', על פי מה שכתב ביערות דבש (ח"ב דרוש א) כי לימוד התורה היא בבחינת צחי גואלי, מפני שהקב"ה שוכן שם, שהרי אין להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה (ברכות ט"א) עש"ה. וזוה יתפרש הכתוב וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן, והטעם שמתו הוא בקרבנם לפני ה', היינו בעת שהתקרבו לפני ה' פי' לימוד התורה שהוא בצחי צחי גואלי לפני ולפנים אלל ה' כביכול אז וימתו, שלא נתקיימה בידם התורה וכדאיתא במדרש הטעם לפי שלא נשאו נשים, שלא הקדימו היראה לפני התורה ואין חכמתם מתקיימת.

★

עוד יתבאר דברי הכתוב וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם לפני ה' וימתו, ורבו הדעות במיתת שני בני אהרן, לחד מ"ד מתו בשביל שלא נשאו נשים ולחד מ"ד בשביל שנכנסו למקדש שחיי יין (ויק"ר פ"ב ס"ט), ולחד מ"ד מתו בשביל שאמרו מתי ימותו שני זקנים (משה ואהרן) הללו (סנהדרין נ"ג), עכ"פ לכל הדעות קשה וכי בשביל חטא זו היה מגיע להם עונש מיתה.